

Rs. 30.00
ISSN 1694-3171

Revi LALIT

d e k l a s

Enn Piblikasyon Lagazet Lalit deklas

No. **157**
SEPT -OKTOB
2026

ISSN 1694-3171

EDITORIAL
KAN
KLASTRAVAYER
RANT AN-MUVMAN
LI SANZ
PEIZAZ POLITIK

Paz 3

LAGER-DAGRESYON
KONT LIRAN: DIEGO
TUZUR KLE

Paz 5

POZISYON LALIT LOR
DEKRIMINALIZASYON
KANABIS

Paz 18

KAPITAL FINANSYE
ENN SEKTER
KANIBAL

Paz 15

LANGAZ KREOL
DAN PARLMAN

Paz 20

DOSYE
KIMANYER
PALESTINN
FINN VINN
SANTRAL

Paz 25

LALWA AGOA
MENAS PU
SUVERENANTE PEI

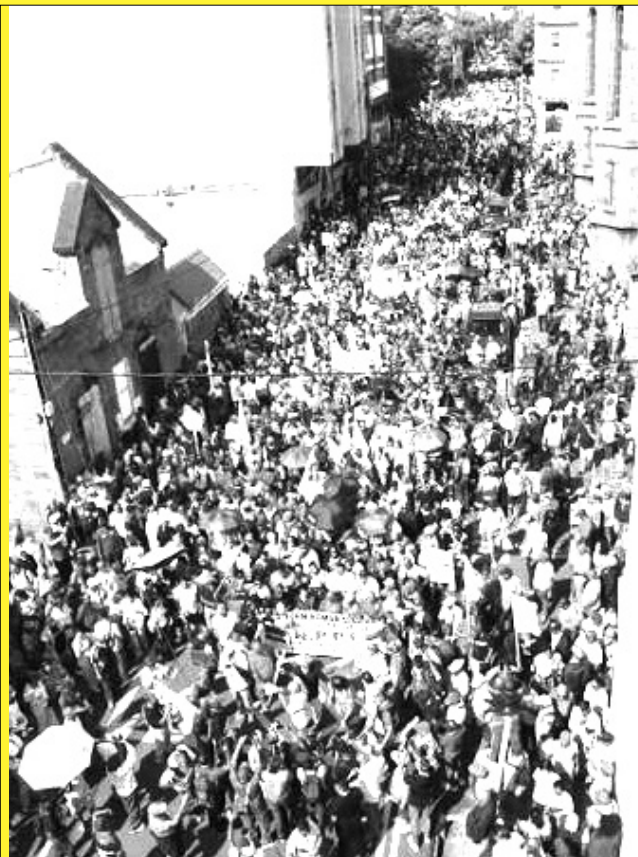
Paz 29

PANSYON INIVERSEL
ek WELFER STEYT
MOBILIZASYON
BIZIN APROFONDI
LOR BAZ
PROGRAM INITER

Paz 9

PREMYE SESYON
OTO-LEDIKASYON
LISTWAR LALIT
PU GAYN PANSYON
DAN MORIS
SAMDI 12 SEPTAM
Rose-Hill

Paz 4

Manifestasyon Platform Komin Sindikal, Portwi, 11 Ziyet 2026

KONTENI

Nimero 157

Septam - Oktob 2026

Editorial: Kan Klas Travayer Rant an-Muvman, li Sanz Peizaz Politik	3
Oto-Ledikasyon e mobilizasyon pu drwa pansyon 60-an: Sesyon – Samdi 12 Septam	4
Lager-Dagresyon kont Liran: Diego Tuzur Kle	5
Fim Diego Garcia: L’Odysée d’un Peuple	6
Nuvo Bunker USA ek Manifestasyon LALIT kont Lokipasyon Militer Repiblik Moris	7
LALIT Denons Muv pu Integre Lapolis Moris ar Militer USA, Ka Teeluckdharry	8
Pansyon Iniversel ek Welfer Steyt	
Mobilizasyon Bizin Aprofondi lor baz Program Initer	9
Dan kad deba lor lagrev: “Prinsip ki Guvern Tu Lagrev” par fe Ram Seegobin	11
Kot Finn Arive dan Lalit lor Atak Ramgoolam kont Sistem Pansyon	12
Propozisyon LALIT pu gard pansyon iniversel 60-an e Mintenir Welfer-Steyt	13
Ver enn PROGRAM Mobilizasyon Klas Travayer lor 4 Pwin (Deklarasyon Komin)	14
LALIT an Aksyon	14 & 16 & 19
Kapital Finansye: Enn Sekter Kanibal	15
Lalwa AGOA: Menas pu Suvrennte pei	17
Pli Gro Reset li pu Biznes Exportasyon Zako ver USA	17
Pozisyon LALIT lor Dekriminalizasyon Kanabis	18
Langaz Kreol dan Parlman: Selek Komiti	20
Listwar lalit li long: Konseye Minisipal Mamode Ellam ti deza azir lor la an 1922	20
Intervyu: Prezidan Nursing Association Ram Nowzadick: Mank Ners dan Lopital	22
Epdeyt: Ranplas Lakaz Lamyant apre menas Distrik Kawnnsil kraz lakaz	23
Pa Zeometrik: Resurs Piblik pe servi pu akimil Kapital e.g. Omnicane	23
Viktwar: Ka konstitisyonel Lindsey Collen pu Demokratiz Citizenship Act	24
Oto-Ledikasyon e mobilizasyon pu drwa pansyon 60-an (Swit).....	24
Palestinn: Dosye lor Kimanyer li finn vinn Santral	25
Liran met Kondisyon pu Re-uver Detrwa-Dormuz: Israel Bizin Kit Palestinn	26
Eseans Elektoral dan Palestinn	26
Board of Peace e Trump so Plan pu Gaza	26
Tantativ Israel pu Kasyet Evidans so Krim Zenosid e pu Redesinn map Gaza	27
Kestyon parlmanter lor Palestinn: Demand LALIT.....	27
Kot Lakur ICJ inn Arive	28
Eleksyon dan Israel fixe pu 27 Oktob	28

INPRIME PAR LALIT,
HIGGINSON STREET, CUREPIPE, REPIBLIK MORIS.

RS 30/-

www.lalitmauritius.org TEL 5 782 0094 lalitmail@intnet.mu lalitpublicofmauritius@gmail.com

YOUTUBE CHANNEL: [lalitmauritius](#) SOUNDCLOUD CHANNEL: [lalitmauritius](#)

Facebook Lalit Mauritius

Lefe kan klas travayer kumans mobilize

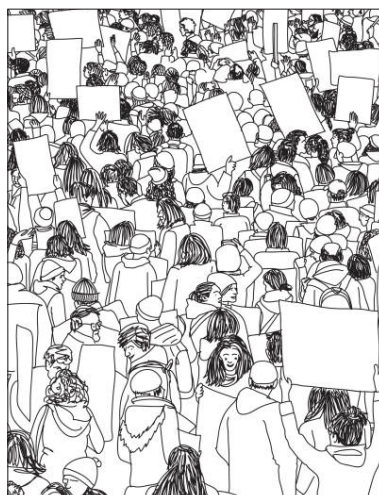
Sak fwa klas travayer buze, mobilize an gran nomb li amenn tu kalite lefe. Li obliz guvernanman ek patrona azir. Li provok sekus e re-alinyanman politik. Kan klas travayer finn prezan an gran nomb dan manifestasyon Platform Komin Sindikal Samdi 11 Ziyet dan Porlwi li ena lefe. Anfet lamas dimunn dan klas travayer finn mobilize an-mas, aköz zot ankoler, zot inn firyé kont Guvernanman e kont tu parti politik opuvwar. Lamas dimunn avek rezon araze net aköz trayizon rezim Ramgoolam-Subron-Duval-MMM lor kestyon pansyon. Kifer pu finans bidze guvernanman pa finn plito taxe profi konpayni prive, labank e seki ena gro fortinn? Sa laraz la finn relev enn lam defon deklas parey lane dernyer apre premye latak guvernanman kont pansyon iniversel 60 an. Guvernanman e patrona buze parsiki zot rekonet mobilizasyon baze lor enn platform e zot per ki mobilizasyon anplifye, ki ena sulevman.

Guvernanman Travayis-MMM-RA-ND finn bizin rekile. Li finn kennsel miynz-test e finn retir siblaz lor pansyoner. Li finn sispann so desizyon lor fon pansyon e aksepte ena deba lor sa kestyon la.

Dan Guvernanman

Sa lam defon la pe sakuy e destabiliz guvernanman. Peizaz politik dan pei finn bulverse.

Nu finn truv sa arive dan Parlman otur vot lor Finance Bil. Jinnyor Minis Turism,

Sydney Pierre, finn vot kont reform pansyon (lartik 12) dan Finance Bill. Khushal Lobine, lider Nuvo Demokrat, ki ti absan finn deklare apre ki li osi ti pu vot kont. Premye Minis Ramgoolam, ki koni pu so lanter lezander, finn azir vit e so mem zur li finn revok Sydney Pierre kuma Jinnyor Minis. E tutswit apre li finn nom Anabelle Savabady Jinnyor Minis Turism ek osi Tony Apollon Jinnyor Minis Spor e finn shifte Karen Foo Kune Jinnyor Minis Lanvironnman pu ranplas Joanna Béranger. Li interesan note ki apre seremoni pret serman Tony Apollon finn rann omaz Paul Béranger, enn dirizan Fron Militan Progresis (FMP). Ramgoolam finn mem deklare ki posib pu ena ankor remaniman pli divan. Eski Ramgoolam pe bare kont lezot defeksyon dan so Parti u dan lezot konpozant lalyans opuvwar?

Anplis Guvernanman finn akile osi aköz arestasyon Jinnyor Minis Véronique Leu-Govind so misye, Gulshan Govind,

ki akize pu konplo pu introdri ladrog Moris ek posesyon kanabis. Anfet Véronique Leu-Govind finn bizin demisyone antan ki Jinnyor Minis Lar.

Dan lopozişyon

Dan kan Lopozişyon osi finn ena bulversman. FMP finn azir vit e desid pu asim rol lider lopozişyon. Prezidan Repiblik finn nom depite FMP Chetan Baboolall nuvo lider lopozişyon. Lerla Joanna Béranger finn pran pos Whip lopozişyon apre ki Adrien Duval finn demisyone kuma whip ek osi kuma Prezidan PAC. Lesjongard asontur finn vinn alatet PAC.

Parmi patrona

Dan kan patrona osi zot pe bizin azir. Apenn ki Atma Shanto ar sutyin dirizan Platform Komin Sindikal (PKS) finn kumans enn lagrev lafin dan Zardin Konpayni aköz patron Inodis ti pe refiz negosye ar sindika depi pre 2 an, dan lespas 24 er patron finn debule e vinn asize otur latab ansam ar Minis Travay ek reprezantan sindika. Tusa montre kuma kan klas travayer mobilize, kan li ena enn program ankomin kler li kree enn momenntum, enn dinamik ki buskil tu dan sosyete.

Andeor parlman osi diferan parti lopozişyon pe buze. Pravind Jugnauth finn sorti depi so letarzi apre so defet an 2024 e finn fer enn premye miting MSM dan Flak e pe fer reynon politik dan lezot landrwa. Reform Party pe rekumans fer miting atraver pei. Me zot tulede pena enn program

ki pu amenn vre sanzman; zot pe zis rod ranplas Premye Minis anplas pu zer samem sistem kapitalis kot patrona tultan atak aki klas travayer e dikte kuma lekonomei bizin rule.

Nu finn truve osi kimanyer dan siyaz veye Platform Komin Sindikal divan Parlman finn ena lezot aksyon dan mem plas. Sa bann aksyon disparat, ubyin mem individyel, pa finn azut gransoz dan mobilizasyon. Dan semenn ki swiv veye muvman sindikal finn ena osi enn seri demars kominalo-relizyez pu sey profit depi sa mobilizasyon klas travayer.

Nesesite enn Program

Si pena enn program, enn gid politik pu akseler lalit deklas, tusa mobilizasyon dan klas travayer ki finn leve riske turn anron, afebli e disparet.

Seki nesaser zordi se pu konsolid e anplifye mobilizasyon deklas ki Plaform Komin Sindikal pe kontiyne amene kont muv guvernnan e burzwazi pu demantel welfer-steyt. Setadir amenn mobilizasyon plis alabaz sindika ek lezot lasosyasyon demokratik otur enn program ki met lor azanda pa zis problem irzan klas travayer kuma drwa pansyon iniversel 60 an, ubyin

lanplwa stab, lozman enn pri aksesib, sekirite alimenter, me anmemtan zwenn dan aksyon internasyonalis kont danze lemond pe fer fas kan sistem inperyalis USA e Oksidental an deklin. Priorite zordi se pu batir linite klas travayer e tu grup oprime otur enn program ki viz akseler lalit deklas ek lalit anti inperyalis. Nu ena pu fors guvernnan azir pu ferm baz militer Diego Garcia, pu aret Israel so zenosid lepep Palestinyin, pu napa konplis lager agresyon USA-Israel kont Liran, pu asir suverennte alimenter ek suverennte lenerzi Repiblik Moris.

LALIT pe deza kontribye dan sa kalite travay e aksyon politik la. Nu manb pe donn kudme develop e propaz Deklarasyon Komin ki 28 lorganizasyon finn siyne e ki reprezant kumansman sa platform programatik anfafer sanzman dan lintere klas travayer. Nu pe osi kontakte dirizan sindika pu kumans enn seri sesyon oto-ledikasyon lor listwar lalit klas travayer.

Lepok la difisil e danzere. Burzwazi nepli ena solisyon dirab pu problem grav ki so prop sistem ekonomik pe kree, ki li inegalite, somaz, lamizer, destriksyon lanvironnman, zenosid, lager zeneralize. So lekonomei lor rebor enn krash finansye ki riske antrenn lemond dan resesyon, destriksyon ek larwinn sosyete imin. Nu ena pu ankuraz e konvink plis dimunn, sirtu zenn, ki pe rod enn lavenir ayer, pu zwenn dan lalit isi e pu konstrir ansam enn nuvo sosyete kot ena lavenir enn lavi diyn, ki pli lib, pli egal an armoni ar lanatir e dan lape.

24 Ut 2026

Oto-Ledikasyon li mars deper avek mobilizasyon **PREMYE RAWN – Sesyon SAMDI 12 SEPTAM,** **kot CTSP, 2:00 a 4:00 pm**

100,000 dimunn kumsa, kuma enn lamas dimunn san-konpran pe dibut lor kit laplenn, sipa pe marse par la, li na pa enn lafors. Li enn ramasi, enn trupo, enn zafer ki kapav manipile par seki pwisan.

Me, mem 1,000 travayer sindike, si zot ena enn “konpreansyon an-komin” lor ki zot pe rode kuma enn lavenir pu sosyete, e enn “konpreansyon an-komin” lor kimanyer pe al rod sa, abe sa li enn imans lafors.

Alor, mazinn si li 10,000 travayer ki ena enn konpreansyon an-komin, ki vedit enn program kot zot fini konpran e fini kumans gayn lakorite, komye lafors ena dan sa mobilizasyon la? E lafors 100,000 travayer, ki anfet ena so nomb la ki manb dan enn sindika dan Repiblik Moris, si zot ena enn program kot zot pe develop lakorite (akoz li enn proses), abe li fini vinn enn lafors inkonparab. Parey kuma Deklarasyon Komin ki 28 lorganizasyon, inkli LALIT, finn kumans developpe. Li vinn enn lafors ki kapav sanz lemond. Sirtu si ena li dan sak pei, e nu kordine ansam.

Gran patron (kapitalist, kuma proprieter tablisman, labank, lizinn, konpayni lasirans, ofshor, tu kalite gran rulman kot fer larzan fer larzan), li tigit an nomb. So sel lafors se so kapital. Sa-mem nu apel li par so vre nom: kapitalist. E, li ena “so” Guvernnan. Sa Guvernnan la, li enn desandan direk depi Leta Kolonyal Britanik, e avan li Leta Kolonyal Franse – enn Guvernnan kareman kolonyal, setadir ansarz enn lanpir. Inital nu krwar Guvernnan enn “arbit” ki nu finn met la. Li pa vre. Li enn mwayin pu klas kapitalist – mem so manb lager sat-lisyn – kanmem sa, li reysi dominn 95% popilasyon, ki oblize travay pu viv. Alor, kan ena negosyasyon tripartit, li 2 gran pwisans (klas posedan ek so guvernnan ki pretann reprezant “tu dimunn” me ki inkli enn lebra represif) kont 1 grup, suvan lider sindikal san tu so manb ar li, akoz tanki pena enn program kler ki tu so manb konpran e gayn lakorite, li san puvwar.

kontiyne paz 24

Diego Tuzur Kle

Zordi lalit pu ferm baz Diego, plis ki zame, inn internasyonalize.

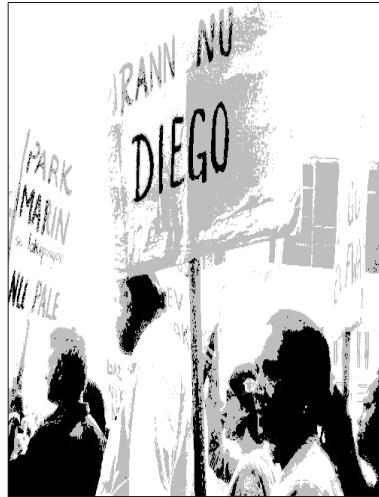
Lager Lamerik kont Liran finn ris Diego lor lasenn mondyal.

Gran liter Chagosyin fe Aurelie Talate ti abitye dir ki, dan lalit otur Chagos, “*Diego lakle*”. Li ti ena rezon. Kifer li lakle? Akoz li rezon debaz pu totalite problem Chagos. Anu explike. Leta Zini ti pe exzize ki Britanik, kan li pe bat retret dan bann lane 1960 kan so lanpir pe kolaps, kareman sed Diego Garcia ar li, USA, pu enn baz militer. Kumsa ki kontrol lor Diego vinn “lakoz fondamantal”, an Latin *primum movens*, pu tu krim otur.

Ki krim nu pe koze? Derasinn-man ek banisman lepep Chagos, demantelman enn pei “Mauritius” kuma enn kondisyon ilegal pu so Lindepandans depi Gran Bretayn, instalasyon enn baz militer ki pu al sem lager ek dezord dan Mwayin Oryan, infraksyon kont “Trete Pelindaba pu enn Lafrik San Zarm Nikleer”, polisyon exekrab Losean Indyin, kontinyasyon lokipasyon kolonyal enn parti Lafrik. Diego, mem si li pa “lakle” ki pu rezud tusala, li *kle*. Li kle sirtu pu nu dan Repiblik Moris. Pli kle ankor zordi.

Kumsa, dan LALIT, nu truv nesessite absolü pu lite pu *fer ferm sa baz la* enn fwa. Sa li demand ki enn lakle ki pu met amars proses de-fer tu sa krim la. E zordi li posib, plis ki zame, pu fer ferm baz la. Zordi deza ena 28 lorganizasyon ki fini dakor ek sa demand la, osi byin ki lor enn seri lezot pwin programatik. Ena plis ki 700 baz Amerikin partu dan lemond. Sakenn bizin fer ferm baz USA kot li. Nu devwar li pu ferm baz Diego.

Prosesis fermtir baz Leta Zini pe deza arive, asterla-mem. Tu lalit partu dan lemond pe kumans vinn enn sel. Klwazon ant diferan pei, diferan lalit politik onivo nasyonal,

pe re-zwenn. Sa, li lozik kriz imans ki pe sakuy lemond. Amizir lanpir Amerikin pe kumans degradingole – ekonomikman, politikman, sosyalman, militerman – Liran pe sistematikman dezaktiv tu baz Amerikin dan Mwayin Oryan, enn par enn.

Liran pe azir militerman. Li pe oblize azir militerman pu li defann li. Liran pe sibir enn lager-dagresyon, setadir krim-deger siprem. Alor, li oblize defann li. Li pe fer sa sirtu atraver so misil siper-sofistike, e atraver so dronn, zot osi siper sofistike. Liran finn eklat tu sa baz Lamerik dan Wes Lazi (Mwayin Oryan), mem tu so radar. Kumsa ki Leta Zini nepli ena lizye ni zorey dan sa rezyon la. Tu sa pei Golf ki finn eberz baz militer Amerikin e ti pe azir kuma ti-tutu Amerikin, finn finalman truv initilite, mem danze, kan eberz enn baz Leta Zini. Tu sa rwayom diktater dan rezyon Golf Persik ki eberz baz Amerikin finn kumans ariv mem konklizyon. Baz Amerikin lor u teritwar li enn danze pu u.

Alor, tu finn sanze.

Seki finn arive, se *kan* USA, ansam ar so parazit dominan Israel, finn rant dan enn lager-

dagresyon kont Liran, enn so lefe se li finn fer baz militer lor Diego Garcia vinn pli kle ankor pu Lamerik. E sa vedir *fermtir* baz lor Diego li otomatikman vinn pli kle ankor pu nu tu ki pe milite dan Repiblik Moris pu fer ferm baz, e pu tu dimunn dan lemond. Parski sinon, nu, lepep Moris atraver nu Guvernman anplas, nu konplis dan krim siprem dapre lalwa internasyonal: lager-dagresyon. Sinon, Diego res enn danze pu lemond.

Anu gete kifer Diego finn vinn osi inportan?

Li aköz Liran, pu li defann li kont agresyon Lamerik ek Israel, finn oblize atak tu sa baz Amerikin ki finn instale dan enn imans demiserk dan Mwayin Oryan, setadir dan Wes Lazi, enn apre lot, e pe servi pu atak li. Lamerik ek Israel finn tuy sef-deta, ki osi enn lider spirityel, Ayatollah Ali Khamenei ek so fami, ek so manb Kabine. Zot finn asasinn zanfann enn lekol primer tifi. Zot finn avoy misil pu tuy syantis Iranyin, ek zot fami. Lamerik ek Israel, apre krim-deger siprem, enn lager-dagresyon, zot finn kontiyne krim lor krim. E zot finn fer li depi tu sa baz dan enn demi-serk vizavi Liran, ki finn azir kuma enn bukliye otur Israel depi 50 an. (Get map kuvertir deryer kote andan)

Veritab rezon-det sa koloni Oksidental apel Israel ek veritab rezon-det sa bukliye baz Amerikin dan tu sa pei Golf, se pu Loksidan “protez e kontrol lasurs e larut petrol” laba. Loksidan, ek lemond antye asterla, tuzur depandan lor petrol dan mem fason enn adik eroinn depandan lor eroinn. Sosyete bizin petrol pu li viv. Sa li pu res vre, omwin ziska sosyete fer sevrax, al ver lenerzi renuvlab, kuma Lasinn pe deza fer avek

enn vites vertizine. Kumsa pri pu monte, aköz asterla pe kumans gayn peniri prodwi petrolye. Li grav pu sosyete ki depandan lor la. Partu dan lemond ena mem kriz. Klwazon ki separ “nasyonal” depi “internasyonal” finn kumans kolaps: nu truv enn sel sistem inperyalis, kolonyal, expoze kan li pe kolaps, apre 500 banane reyn. Depi Portige Vasco de Gama fer letur Lekap dan Sid Afrik e so konper, Diogo Dias, “dekuver” Moris, e lanpir Oksidantal kumans so proses dominasyon.

Ripost Liran kal inperyalis USA premie fwa

Alor, pandan dernye sis mwa depi 28 Fevriye, Liran finn detrir tu instalasyon defansiv dan tu sa baz la: Lamerik so seri radar interkonekte, so sistem kominikasyon pu defans e pu atak, so anti-misil “Patriot” seri PAC 3 sanse dernye-model, so sistem defans THAAD, so kwarterz dan sa 10-20 baz la, kot so sipa 50,000 militer stasyone laba, so sistem ravitayman pu tu sa zom ek fam dan militer, so misil ofansiv, mem so avyon deger, zis tu. Sa li vre, ki li dan Kuwait, Bahrain, Qatar, Larabi Saudit, UAE, Oman – tu sa bukliye an demi-serk. Partu laba, Liran finn demantel baz Amerikin – ar so misil byin avanse e byin bonmarse, ar so dronn byin avanse e byin bonmarse. E Liran servi enn sistem GPS, ki Amerikin nepli kapav dekode, enn sistem Lasinn ki apel BeiDou. Li buku pli avanse, e li mem an trwa ko-ordine, ki GPS Amerikin ena zis 2 dimansyon, kuma nu tu kone lor nu portab. Nu pa kone lor ki letaz kikenn ete. Par kont, Liran kone lor ki letaz solda Amerikin finn al kasyet, kan zot baz militer atake.

Liran finn osi servi lak. Li met labwet pu fer Leta Zini fini tu so minisyon. Li avoy zafer ki paret kuma enn misil, sipa enn dronn, me ki fer ar nanyin ditu, setadir matyer ki pa kut nanyin ditu. Lerla, misil Patriot PAC 3 deklanse otomatikman. 2 gro gro misil

deklanse, byin sir sak misil kut \$4 milyon, pu defann kont sa “atak” la, me li zis enn zuzu. Liran finn mem aste gro, gro “misil” manti-manti kuma sato-gonflab, park li par la dan Liran emet sofaz mem tanperatir kuma enn vre misil, e kan laparey Amerikin detekte zot depi satelit ek stasyon rele, zot al gaspiy ankor minisyon kont enn zuzu zanfan gran lesel.

Liran gard so vre misil anba later, ki li finn prepare dan lizinn misil ki, li osi, li anba later. Li fini prepar zot depi 20 an, ale-mem. Buku zenn Iranyin ti pe kritik Guvernman Ayatollah, dir sa ti enn perdi-letan, enn gaspiyaz larzan. Aköz zot ti pe sibir sanksyon, bann zenn pa ti pe gayn tu kiksoz zot ule gayne. “Betiz!” zot ti pe dir ar zot Guvernman. Asterla, sa bann mem zenn la, zot pe apresye, pe dir, “Lespri!” Kumsa, kan ti ena lanterman Ayatollah Ali Khamenei, nu finn truv pli gran rasanbleman dimunn dan listwar limanite. Lepep Liran, inkliir seki ti kritik Guvernman Ayatollah pu mil rezon, buku valab, finn ralye ansam pu defann zot pei, zot sosyete, zot sivilizasyon, kont agreser sovaz.

Telman kont-atak militer ki Liran ti inflize lor baz militer Leta Zini dan tu sa pei Golf la, Lamerik finn oblize bat retret. Dabor laplipar so militer finn bizin kit baz la, al kasyet dan enn-de letaz lotel turis pli pre, lerla Liran inn atak sa letaz lotel la. Alor, trup Amerikin finn bizin re-met aryer, bat retret plis ankor, ziska Zordani, kasyet laba. Zot finn bizin mem buz zot avyon deger, park zot Zordani lor enn lot baz Amerikin.

Laba, Zordani, Liran finn fu zot enn beze kut misil, kanmem. E Liran finn atak baz militer Amerikin Zordani osi, enn baz ki spesyalize dan kordinn taktik militer pu tu lopeyasyon dan larezyon. Zordani li zis akote Israel.

Zordi, Lamerik pe bizin bat retret ziska so baz dan Israel. Israel ti pe pleyne pena ase plas pu so prop avyon asterla!

Anmemtan, Liran finn repus tu sa trwa port-avyon Amerikin, sakenn ar so 7-8 lezot navir diystroyer, lwin ziska depi lakot Liran, plis ki 1,000 kilomet depi lakot, pu ki misil Liran pa gayn zot tro-tro fasil. Alor sa armada la pe zis trenn-trene dan lamer, kuma gran kuyon, byin o-Nor Diego Garcia.

E zot ravitayman pe fer defo. Baz militer Amerikin dan Bahrain, sirtu, ti pe asir ravitayman. Me baz laba, tu instalasyon Liran finn met KO. Alor, pena sifizaman ravitayman. Alor, ena kumansman enn tandans ver mitinnri parmi marin, ki pa pe gayn manze kuma bizin, ni mem savon, e kot twalet pe bloke pa pe futi repare, lomdri inn anpann. Tusala dan kad enn lager ki Parlman Amerikin pa finn mem deklare. Li enn lager ki solda ek marin abor pa konpran, e zot pa lor enn pye-deger. Zot tuzur dan roster ordiner pu lepok lape. Zot tu pe kumans dimann zot-mem kifer zot la? Sanse lager ti pu fini dan 4 zur – Netanyahu ti konvink Trump lor la – lepep Liran ti pu sanse fer sulevman, rezim sanze, lepep Liran ti pu sanse sonn petar pu dir welkom Amerikin, lager fini, korek sa. Lerla Trump inn dir, sori eh? Me, pa traka, Lamerik pu gayn laviktwar dan 4 semenn,

FIM DIEGO: L’Odysée d’un Peuple

Sineas Morisyin Selven Naidu fek lans so dokimanter 2-zertan lor kestyon Diego ek Chagos. Fini fer 2 “avan-lansman” dan Moris. Li pu sirkile par televizyon Franse TV-5. Plizir manb LALIT ti prezan pu prozeksyon an Ut an-plener kot Sant Aurelie Talate, Pte aux Sables. Fim la reysi amenn ansam tu laspe sa krim kolonyal perpetre par USA ek UK: sirtu baz militer ki rezon pu krim la, sirtu demanbreman enn pei, Mauritius, kuma enn kondisyon ilegal pu lindepandans, e sirtu depasman forse, banisman kriyel tu Chagosyin. Ti servi plizir metod sinematografik ansam: intervyu, but dokimanter, foto, e osi zimaz Al. Enn manb LALIT Lindsey Collen finn parmi dimunn ki pran laparol dan fim.

pa plis. Asterla, fini depas 4 mwa delwin! Sanse lager ti ena bi pu aret Liran fer enn bom atomik, me dabor Liran zame pa ti ule fer enn bom atomik, e answit Trump ti anonse lane dernyer dan premye vole lager, “lager 12 zur”, ki Leta Zini so militer mirakile finn servi bom telman profon ki prodiksyon nikleer Liran finn “oblitere”, setadir detrir net, net, net. Alor, solda pe dimann zot-mem, kifer zot la?

Asterla Trump sanz koze. Li dir zot la pu exzize ki Liran re-uver Detrwa-Dormuz. Liran ti ferm sa lapas etrwa la, aköz Lamerik ek pei Golf ki ena baz Amerikin ti pe servi li pu lager.

Me, problem pu solda konpran se lefet ki Detrwa-Dormuz ti bel-e-byin uver, avan ki Trump inn al fer so agresyon kont Liran.

Liran kone ki, dapre lalwa internasyonal, dilo teritoryal li 22.2 kilomet depi lakot enn pei, alor drwa pasaz dan Detrwa-Dormuz, li selman pu “*innocent passage*”, setadir pu rezon pasifik dan vye Angle. Si ena lager, Liran gayn drwa ferm li, zer li an-akorite avek Oman, ki lot kote sa Detrwa la. Detrwa-Dormuz, kot so pwin pli sere, li selman 33 kilomet. Alor, ant Liran ek Oman zot kontrol li. Anfet, tusala pu dir, solda ek marin Amerikin pa pe futi konpran kifer zot la. E zot pe pini net. Li siper so laba an ete. Zot pa finn al kot zot fami pu 8 mwa, e sartin pa finn met lipye lor later pu 8 mwa. 5,000 zom ek fam militer Amerikin anfet kuma prizonye dan enn sa gran port-avyon la. Zot pe pas martir. Zot lasante mantal pe gayn bate. E, zot poz zot-mem lakestyon: Ki lavantaz pu Lamerik ladan? Zot fami pe bizin pey lesans pli ser, e dan Lamerik par milyon travayer suvan oblize servi enn vye loto pu al travay aköz pena transpor piblik. Pa zis lesans. Dyezel ki fermye bizin, sa osi finn monte. E pri fertilizan, ki enn bay-prodek lindistri petroye, li osi travers par Detrwa-Dormuz. Alor, pri tu manze debaz pe monte fles.

Tu marin ek solda Amerikin pe ariv kone, atraver Sekreter

Nuvo Bunker USA ek manif LALIT kont

LALIT ek lezot lorganizasyon, CTSP ek Olive Resistance, finn manifeste divan sa nuvo baz militer USA Bagatelle, degize kuma enn Lanbasad. Eski pu ena militer ladan? Eski pu ena zarm ladan? Kifer tu sa batiman kuma “bunker” laba, omilye Moris? Li kont lalwa internasyonal pu servi enn lanbasad pu bi militer. Avan, get enn ku kot Lamerik ti ete. Li ti okip zis 2 mizerab letaz dan vye batiman Rogers prekot kanal santi pi dan Port Louis.

Manifestasyon avek bandrol kont sa nuvo lanbasad, ti fer le 12 Zin. Ti ena 2 bandrol, tulde dir: “USA Military Out of Diego Garcia and the Whole of Mauritius”.

Deta (setadir Minis Zafer Etranze Amerikin) Marco Rubio, ki rezon kifer Lamerik ti rant dan sa lager la, se aköz Premye Minis Israel finn konvink Trump ki Israel pu atak Liran detutfason, lera Liran pu kont-atak pa zis Israel me Lamerik osi, alor kumsa ki Lamerik inn deklans lager *avan* kont Liran. Tusala pu dir Israel finn ris Lamerik ladan.* Anplas lisyin bat so lake, lake finn bat lisyin la.

Setadir li ti dan lintere Netanyahu, ek so gran kabal dextrem drwat opuvwar dan Israel, me pa dan lintere Lamerik pu lans sa lager la.

Dan Lamerik zordi tu sondaz pe donn 66% dimunn pa dakor ek politik Israel. Alor, kifer fer seki dan lintere enn lot Guvernman enn lot pei, sirtu kan lepep Amerikin fini vire net kont Israel? Sirtu aköz Amerikin pa ule asosye ni ar zenosid ki Israel pe fer kont Palestinyin, ni ar lager kont Liran.

Alor, larme Amerikin, ki li so erfors, so lamarinn, zot kwinse militerman, e osi ekonomikman. Zot kwinse kote lozistik pu zot anplwaye militer, alor sosyalman zot kwinse. Zot anplwaye dan militer pe revolte, e zot lepep pa dakor ek lager la.

Aküz Lamerik, sann kut la, zot nepli ena baz apar dan Israel, ki anserkle asterla ar pei ki swa deteste li, swa toler li aköz zot sumet divan presyon Leta Zini, ki kote Lamerik pu al bat retret asterla?

Ena Lerop, akumanse par Saypris ek Lagres. Me, sa li konplike pu

Trump, aköz tu so sanse alye Lerop pa’le mele dan lager.

E, seki konsern nu direkteman, ena Diego Garcia. Diego Garcia li o-Sid Detrwa-Dormuz, pli prezizeman 4,000 kilomet SSE. Sa vedir zot 3,000 kilomet depi laflot Leta Zini ki pe kal-kale 1,000 kilomet o-Sid Lakot Liran. *Indian Defense Times* 17 Ut dir ki depi atak kont baz Bahrain, Lamerik pe rabat lor Diego Garcia pu ravitayman e lezot lozistik militer. Nu bizin asire ki Guvernman Moris pa pe donn kudme ladan. Okontr, Guvernman Moris bizin anpes servi Diego Garcia dan enn lager-dagresyon kuma ena kont Liran. Sinon, nu kupab pa zis krim-deger, me krim-deger siprem.

Alor masinn militer pli pwisan dan lemond depi kumansman letan, militer Amerikin, li o-zare.

Lekonomi pli for lor planet depi lekonomi existe, li pe karot-karote. Sosyete sanse pli demokratik omond, li ena 90%, literalman 90%, eli dan Kongre ek Sena ki fini aste kash par enn pwisans etranzer, an-okirans Israel. Dan tu liniversite asterla, nepli ena ni liberte dexpresyon, ni liberte akademik. Alor, nivo letid dan Leta Zini fini kumans bese. Staf ek etidyan nepli ule res laba, ubyin al laba. Ena enn lapolis kuma enn milis personel pu Trump apel ICE (*Immigration and Customs Enforcement*) ki kokin dimunn depi lor sime, stil-militer, deport zot san prosedir normal. Deza pena servis lasante

gratis pu tu. Deza pena enn lalwa onivo nasyonal dan Lamerik ki asir Konze Maternite pu tu travayer dan Lamerik. Ni enn lalwa pu asir sik-liv ni lokal-liv. Mem konze piblik, pena enn lalwa travay federal ki asire ki patron pey travayer sektor prive! Alor, li enn pei byin aryere.

E, rapel enn lanpir kuma Leta Zini, kan li al ver krash, li vinn pli danzere. Li debat kuma enn fu.

Pu sa rezon la, kan Leta Zini kwinse dan lager ki li-mem li finn al rode dan Liran, e kan li kwinse dan lager li-mem finn al rode kont Larisi, kot li servi Ikrenn kuma so proxi, dan tulde lager anmemtan, Leta Zini kapav al fini amenn lemond dan enn lager nikleer.

Lamerik ek Israel tulde ena bom atomik. Larisi ena buku bom atomik, li osi, e NATO pe persiste sikann Larisi, rod kas li but-but, depi 4 an asterla, atraver donn zarm Ikrenn, e les Ikrenyin fwir zot pei, swa al lor fron, truv lamor dan lagul tenk Larisi.

Linyon Lerop ek Gran Bretayn pe azir kuma ti-tutu pu Leta Zini dan tulde lager. Nerport ki krim Lamerik ek so Israel fer, mem li zenosid kont Palestinyin e asterla kont Libane, lider Lerop pa futi proteste. Zot tu pe azir, ansam ar Trump, pu akseler degradingolad sa lanpir Oksidantal ki finn deklar mari dan lemond pandan 500 banane. Sa krash dan sistem inperyalis Oksidantal la, li riske pas atraver enn lepok fasist dan buku pei, kot muvmant dedrwat rod enn “lider” popilis pu blam kit viktim feb dan sosyete (kuma imigran), e pu ofer solisyon ki pa pu marse, zame.

Parti Repiblikin dan Leta Zini finn sibir enn gran kasir, kot gran-

gran port-parol kuma Tucker Carlson ek Marjorie Taylor Greene finn vir kont Israel e alor kont Trump, ki paret telegide par Israel e par pro-Israelyin, e zot pe ralye dimunn otur zot. Zot program li anti-lager, me li “America first”, enn slogan nasyonalist danzere.

Bon Siyn dan Lepok Som

Ena 2 kalite bon siyn.

Enn, se lepep Leta Zini li enn lepep ki kapav vinn byin organize, byin vit, e kal lelan so Guvernman. Ena kandida sosyalist ki pe eli kuma Lemer New York, e kuma kandida pu Parti Demokrat dan praymeriz, ki pe fer Demokrat tradisyonel gayn enn bate bef dan tu kalite diferan sirkonskripsyon asterla-mem. Par exanp. Abdul Al Sayed ek Angie Nixon.

Pareyman dan Lerop. Tu parti meynstriym pe sibir chalennj tu kalite depi lorganizasyon ki pe pran nesans pu opoz lanpir Oksidantal e pu opoz sistem kapitalist.

De, ena enn koalesans otur pei BRICS, avek fondater Brezil, Larisi, Lind, Lasinn, Sid Afrik e asterla manb swivan osi: Liran, Indonezi, Lezip, Letyopi, Larabi Saudit ek mem sa pyon Israel ki dans-danse partu, UAE. Ena ankor 30 pei ki finn aplay pu vinn ful manb. Se sa ki apel kumansman enn lemond “milti-polar”, ubyin ena dimunn apel li “milti-nodal”. An paralel, ena Lorganizasyon Koperasyon Shanghai (SCO), ki liye buku pei depi Lasinn ziska Larisi, atraver tu pei Euro-Lazi (*Eurasia*, pli gran kontinan). E BRICS e SCO, tulde lasosyasyon pei, zot inportan parski zot pena Lamerik, ni Lerop ladan. Zis sa, ki inportan. E asterla, ena enn lot nuvo lasosyasyon militer andeor Loksidan, ant Latirki, Larabi Saudit

ek Pakistan – 3 pei pro-Amerikin, ki pe realize ki zot bizin gard enn sartin lindepandans sinon zot pu futi.

BRICS ek SCO pe organize depi buku lane, kote ekonomik ek politik, pu nepli vinn viktim Lamerik ek Lerop, sirtu kan zot truv “piratri” Oksidantal. Leta Zini ek pei Lerop finn kareman “kokin” fon suvrin buku pei – kuma Venezwela, Larisi, Liran, Nor Kore. Zot kokin petrol Venezwela, tenker Larisi, e Leta Zini zis tuy peser lor ti-pirog dan Atlantik ek Pasifik otur Venezwela. Leta Zini ek Lerop finn osi inpoz buku sanksyon ilegal kont pei de zot swa. E asterla, Leta Zini finn al lans li ansam ar Israel dan enn lager totalman ilegal, sann kut la, kont Liran. E zot pe master-maynd Israel so zenosid, enn barbari sovaz.

Ala lepok kot nu pe viv. Ala seki nu Guvernman bizin konpran, e pa fer nu Repiblik Moris vinn enn “esklav” ubyin enn “pyon” pu sa lanpir Oksidantal, ki pe al expoz so kriyote kolonyal, so sovazri, avan li al kraze lor resif, nwaye dan so kapital spekilasyon. (Get nu lartik lor kapital finansye).

E fode pa Ramgoolam kontiyn ankuraz sa kalite kapital ki fer zugader, e ki pran larzan kuma “rantye” – imobilye, labank, lasirans, ofshor, stok-exchennj, data. Nu bizin gard nu program pu klas travayer vinn opuvwar, nu bizin kontiyn res santre otur prodiksyon seki nesaser, sirtu manze debaz lor gran lesel, sirtu lenerzi renuvlab, e santre otur lalit pu egalite, e kont nu lennmi deklas: klas kapitalist, sirtu so lel inperyalist ki totalman nwaye dan kapital spekilasyon, setadur enn ti-poyne gran kapitalist fer larzan par buz larzan, swa lwe konesans ki ti oredi konesans kolektif, e san zot prodir nanyin apar zot prop foli grander.

LC

* Sekreter Deta Marco Rubio dir: “We knew that there was going to be an Israeli action. We knew that that would precipitate an attack against American forces, and we knew that if we didn’t preemptively go after them before they launched those attacks, we would suffer higher casualties.” (ABC News, 3 Mars 2026).

LALIT denons muv pu integre lapolis Moris ar militer USA

31 Me LALIT ti fer apel dan enn kominike pu Ramgoolam napa siyn lakor ar Leta Zini pu integre ti lafors polisye kayna-kayna Moris ar monstriyozite militer USA. Li pa finn ekute. Li finn siyne. Me. Teeluckdharry, ek so parti politik apel Congrès Citoyen Mauricien, finn met enn ka Konstitisyonel pu blok sa trete la, kuma enn antrav kont suverennte pei. LALIT sutenir ka la.

Mobilizasyon Bizin Aprofondi lor baz Program Initer

Telman klas travayer finn esprim so koler kont atak lor pansyon vyeyes,
e telman li finn mobilize lor baz pwin kler ki Guvernman finn bizin bat retret.

Li finn ramas so propozisyon miynz-testing pu tu pansyon
e mem pu miynz-testing pu sa Rs10,000 ki lane dernyer
ti finalman ofer pu dimunn ant 60 ek 65 an,
kan Guvernman ti retard laz pansyon.

Mobilizasyon sindikal dan gran manifestasyon sa atak lor sistem pansyon, organize par *Platform Komin Sindikal* (PKS) le 11 Ziyet ti reprezant lafors klas travayer kan li buze. Sa mobilizasyon-la finn amenn sartin gin, me li pa enn viktwar dan sans ki atak la finn lanse. Pansyon tuzur nepli enn drwa egal kan u gayn 60 an. Anplis ena enn sistem ki insit dimunn pran pansyon 70-an ki laz zom viv an-mwayin.

Ramgoolam fini dir li pu kontiyn atak pansyon. Li pe zis kumanse, li dir. Ena tuzur menas pli divan. Vedir mobilizasyon bizin kontinye aprofondi a linteryer membership sak sindika. Kumsa manb sindika arme pu kapav mobiliz totalite klas travayer.

Ki bann gin?

Guvernman finn bizin kile, retir so proze-de-lwa par introdwir *Means Testing* pu pansyon. Sa ti pu vedir tu pansyoner ti pu bizin pled lamizer pu gayn pansyon vyeyes. Li finn bizin re-donn enn sartin pansyon pu dimunn 60 an, mem si mwins, san miyns-test, kuma li ti mete an 2025. Me antretan, si pran pansyon 60 an, som pansyon diminye, e si tarde pu pran pansyon, ena enn innsentiv pu atann 70 an.

Akoz mobilizasyon, guvernman finn oblize asire ki ena konpansasyon pu ogmantasyon kud lavi pu seki gayn pansyon vyeyes.

Menas Persiste kont sistem pansyon

Guvernman finn kile, wi, me Guvernman Ramgoolam-Subron-Duval-MMM pe persiste menas

sistem pansyon iniversel ankor plis.

Kan get Ramgoolam so *Finance Act* e so diskur Parlamen:

* Guvernman pe viz pu fer laz pansyon vyeyes vinn 70 an par donn “bonis” a seki pran pansyon 70 an, e pinisyon a seki pran pansyon 60 – 70 an. Kan anfet Statistik Mauritius finn pibliye statistik ki montre ki lesperans lavi pu zom li 70 an. Savedir si zom atann 70 an pu tus pansyon vyeyes, an mwayenn zom pa viv plis ki 70 an, li pa pu gayne.

* Guvernman pe met an-kestyon sistem pansyon dan so totalite (“*entire pension system*”) – pansyon retret, me li kapav osi inklir sistem pansyon iniversel. Ramgoolam so *Finance Act* inklir met dibut enn Komite (*Steering Committee*) fonksyoner ki kapav osi ko-opte “exper” (petet lorea?). Savedir ris ideolog burzwa ki azir kuma azan andan dan Komite la e zot fer kapitalis gayn minmiz lor fon pansyon retret travayer.

* Guvernman pe viz pu kup depans sosyal lor leres welfer-steyt kuma lasante ek ledikasyon e

privatiz paraetatik e konpayni leta ankor plis.

* Guvernman pe reget sistem tax, ki tuzur anfavor kapitalis, atraver enn lot Komite “High-Level Committee” ki pu travay su sipervizyon “exper” avek baking FMI. Nu kapav atann ki sa komite-la pu propoz ankor plis inegalite deklas dan sistem tax pu klas travayer sarye fardo, atraver TVA, kan innkom tax res derizwar, tax konpayni parey, e pena tax lor fortinn. Setadir Guvernman pe viz pu diminye tax pu kapitalis, ki asontur pu vedir diminye depans lor tu servis sosyal e pu vedir plis privatizasyon.

* Guvernman pe fye lor lakor avek UK pu lwe Diego pu US kontiyn rul so baz militer pu finans bidze pei. Li pretann li pa truve kan US servi baz Diego pu bombard dimunn Liran dan enn lager-dagresyon kont Liran. Guvernman Ramgoolam-MMM-Subron-Duval finn mem siyn lakor militer avek US ki pu permet US so larme ena kontrol lor lafors polisyer Repiblik Moris.

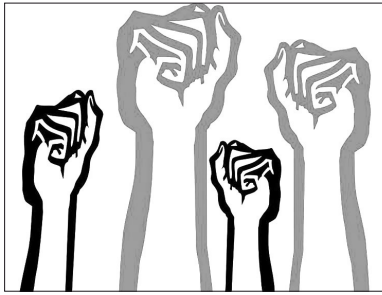
E deza, lefet ki guvernmán pe plas Repiblik dan kan US ek so alye vedir guvernmán riske konpromet lyin komersyal avek gran pei prodikter karbiran ek manze kuma Lasinn, Liran, Larisi dan enn lepok kot nu riske fer fas a peniri prodwi esansyel pu sirvi si lager kontinye.

* Lot gran danze pu tu pansyoner osi byin ki salarye se ogmantasyon kud lavi avek kontinyasyon lager US-Israel dan Mwayin Oryan (Lwes Lazi) enn kote ek lot kote, lager dan Ikrenn, enn lager pu permet LOTAN anserkle Larisi. Sa deza pe afekte pri karbiran, pri fret, pri fertilizan, e asontur, afekte pri tu seki esansyel pu viv. Savedir valer som pansyon ek saler pe balye enn sel kut amezir pri monte.

Lager-dagresyon USA e Israel ek Lager Likrenn

Dan Parlman, Navin Ramgoolam finn akiz lopozişyon parlmanter kumkwa zot pa finn dir nanye lor lager Mwayin Oryan ek Likrenn e lefe lager lor sityasyon ekonomik isi. Kapav-et lopozişyon Parlmanter pa finn dir gran soz, me Ramgoolam sertennman pa kapav dir sa pu LALIT ek muvman sindikal. Depi Fevriye 2026, ena 20 lorganizasyon inklir LALIT finn fer demand formel pu guvernmán azir dan direksyon ferm baz US-UK lor Diego; pu li napa servi later Repiblik Moris dan lager-dagresyon e pu guvernmán zwenn ka Sidafrík dan ka ICJ kont zenosid Israel pe kontiyn perpetre. An Avril 2026, 28 organizasyon inklir LALIT ti avoy enn delegasyon pu al an-personn kot Biro Premye Minis pu azut enn 4yem demand dan kad lager- dagresyon ek bidze: pu guvernmán fors tablisman plant manze lor dizon 30% so later pu fer prodiksyon alimenter, devlop enn veritab lindistri lapas dan vast teritwar lamer Repiblik osi byin ki dir guvernmán li bizin pran mezir pu akseler prodiksyon lenerzi soler ek eolenn. Sa platform-la

finn devlope par 28 lorganizasyon inklir preske totalite muvman sindikal ki reprezant 100,000 travayer pei.

Bizin Taxe Kapitalis e Sible seki Ris

Muvman sindikal pe osi devlop plis lakorite lor enn 5yem pwin lor kestyon tax: kapitalis ek dimunn pli ris ki bizin pey plis pursantaz tax pu mintenir e devlop welfer-steyt. Sa lakorite-la finn kumanse avek travay *All Workers Conference* ki militan LALIT finn donn buku kudme batir ant 1996 – 2000 ki finn permet delege tu federasyon devlop enn pozisyon komin lor kestyon tax.

Zordi Navin Ramgoolam kritik dirizan sindikal kuma Reez Chuttoo dan Parlman aköz sanse zot anvi seki ris gayn mem pansyon ki seki mizer. Kan anfet parey kuma LALIT, dirizan sindikal pe dir se pa lor kontwar biro pansyon ki bizin fer lanket kisannla ena mwayin kisannla pena pu kapav gayn pansyon vyeyes. Se plito MRA ki bizin fer lanket lor seki ris ek konpayni kapitalis e fer zot pey plis tax pu finans pansyon vyeyes e leres welfer-steyt.

Kapitalis deza dwa Rs 17 milyar laves MRA. Bizin fer zot peye. Sektor ki pa prodiktif e fye lor biznes zugader, savedir zwe larzan pu gayn larzan kuma sektor finansye, sirtu ofshor, imobilye, ek biznes data inklir AI ti bizin pey plis tax pu ankuraz veritab prodiksyon. MCB, par ekzanp fer profi Rs 14.8 milyar dan lespas 9 mwa, me kantite tax li peye li minim konpare ar kantite profi li fer.

Kote imobilye de lix, Ramgoolam finn mem kile lor duble tax

(lanrezistremán ek *property transfer tax*) lor sektor imobilye delix kuma Parlman ti vote pu fer an 2025. Li finn tu sinpleman anil ogmantasyon tax-la.

E so plan “25 par 35” pu sekirite alimenter li selman enn parol dan vid pu ariv 25% prodiksyon alimenter an 2035 kan anfet sekirite alimenter enn irzans absoli dan kontext lager.

Ramgoolam koz nerport kan li dir li pe sanse asir sekirite alimenter, par enn sibsidi lor enn-de prodwi debaz ki inporte. Alor, li met sibsidi lor prodiksyon ayer, me pa lor prodiksyon nasyonal.

Remarke ki Ramgoolam so mezir pu bare kont lefe lager-dagresyon inklir plis privatizasyon prodiksyon lenerzi, ankuraz AI ek biznes data, kontiyn fye lor sektor finansye, turism ek imobilye, e kontinye sutir tablisman. Sa kalite mezir-la pu anfet agrav sityasyon, pa amelyor li.

Ki bizin fer?

Mobilizasyon bizin kontinye e aprofondi lor baz sa 5 pwin lor lekel finn devlop lakorite. Ki sa vedir? Li vedir dirizan sak federasyon bizin organize pu manb lekzekitif sak sindika afilye devlop konfyans pu explik demand sa platform lor 5 pwin a manb zot sindika. Kumsa zot kapav transmet sa kapasite-la a manb sindika. kumsa manb sindika osi ena kapasite explik sa onivo sayt.

Li vedir dan sak sayt, sak kartye, delege e manb sindika konpran irzans ek linportans organizasyon travayer alabaz pu gayn lakorite alabaz lor sa 5 pwin-la. Kumsa, tu seki sindike kapav explik tu dimunn ki pa dan sindika, ubiyn ki travay tipti lantrepriz, ubiyn aköz zot pena travay, rul enn tipti biznes.

Dan LALIT, nu deza pe travay ver sa kalite mobilizasyon-la. Kontakte nu pu donn kudme.

RL

Seki Ram Seegobin ti dir lor Prinsip ki Guvern tu Lagrev

Kan klas travayer finn re-kumans mobilize kont atak kapitalis ek FMI kont sistem pansyon atraver guvernan Ramgoolam-MMM-Subron-Duval, pe ena buku deba lor posibilite lagrev zeneral. Me enn lagrev zeneral li pa vini par limem. Bizin prepare pu li. Parti LALIT, nu finn ne dan sa lepok kot sindika ek militan pe prepare ver lagrev zeneral. Li ti deklanse par laburer ek artizan lindistri sikriyer, e lerla preske tu sekter finn zwenn ladan. Avan lagrev, ti ena par santenn miting, partu dan sak vilaz. Ti ena par milye reynon dan diferan vilaz kot laburer ek artizan reste. Ti ena solidarite depi sindika dan sekter kle kot travayer ti deza mobilize, sirtu lepor ek transpor. Finalman li vinn gran e pli long lagrev dan listwar pei lor 3 semenn. Amezir lagrev-la devlope, li vinn enn *muvman* lagrev.

Kamarad Ram Seegobin, militan LALIT ki finn desede an Zanvyé 2026 ti dan lidershipe sa lagrev-la. Depi so kumansman mem li, ansam avek buku militan *Lalit de Klas*, ti anim brans sindika laburer ek sindika dan enn striktir sindikal desantralize ki zwenn regilyerman an-permanans dan plizyer vilaz kot travayer reste. Li ansam avek lezot militan LALIT finn dan sa gran travay preparasyon ver lagrev, pu tini *muvman* lagrev, e pu konsolid gin lagrev kan li fini, e gard mobilizasyon ziska lot flanbe dan *muvman*-la an Septan 1980. Ti ena buku manb *Lalit de Klas* ki ti dan *lavangard* lor sayt. Sa vedir zot ti travayer plis avanse, ki finn devlop kapasite pu konpran lafors potansyel travayer antan ki klas, e kimanyer organiz travayer pu esprim sa lafors inifye-la. Zot ti lider alabaz.

Ram Seegobin ti parmi dimunn ki ti fer lagrev lafin an Ut 79 osi byin ki an Septan 1980. Plizir militan LALIT ki tuzur dan LALIT zordi ti aktif dan lagrev: *Lalit de Klas*,

ki vinn LALIT kan nu vinn enn parti, ti lidershipe politik sa *muvman* lagrev-la. E sa lexpéryans-la finn transmet a tu nu manb konstaman depi 1979 ziska zordi. Sirtu atraver kamarad Ram Seegobin. Dan so liv *Lagrev Ut 79*, li finn explik pa zis sa lexpéryans enn *muvman* lagrev kuma li devlope, me li osi finn explik kitsoz ki byin-byin itil pu zordi: Prinsip ki guvern tu lagrev. Nu pibliye enn extre so liv pibliye

an 2017 baze lor enn diskur ki li ti fer lor Lagrev Ut 79 an Ut 2009, 30 an apre parski li ed nu e tu delege dan sindika, travayer pli avanse lor sak sayt travay zordi pu konpran kimanyer prepar mobilizasyon ver lagrev. U kapav lir transkripsyon so diskur orizinal 2009 lor websayt lalitmauritius.org.

Ala extre depi analiz Ram Seegobin.

Prinsip ki Guvern Tu Lagrev

“Premyerman dan enn lagrev, nerport ki lagrev, me sirtu enn *muvman* degrev, li inportan ki revandikasyon zot byin, byin presi. Setadir li inportan travayer kone exakteman ki bann revandikasyon ete. U pa kapav ena revandikasyon vag, ondire pu “plis lazistis”, pu “meyer distribisyon”, non. U bizin ena bann revandikasyon absoliman presi. E pu bizin osi poz lakestyon, eski travayer pare pu fer lagrev pu sa bann demand la? U pa kapav ena sartin demand, lerla dir travayer fer lagrev, kan travayer pa tro pare pu fer lagrev lor demand ki sipoze pe met divan.

“Dezyem prinsip fondamantal, se kimanyer mobiliz lamas travayer pu sa aksyon initer-la. Li enn aksyon demas, me li enn aksyon initer. Savedir tu travayer pe mobilize, pe buze, pe fer lagrev, pu bann mem demand, bann demand initer.

“Trwazyem se, kan lagrev fini deklanse, kan pu kontinye, kan pu arete. Sa li enn pwin fondamantal dan nerport ki lagrev.

“Katriyem prinsip, sa *muvman* ki pe deklans lagrev-la, so bann dirizan, bann delege, zot bizin ena enn preparasyon pu fer fas a tu konsekans lagrev. Pandan lagrev, ek apre lagrev, u bizin pare pu fer fas a konsekans. An Ut 79, ti ena sartin dimunn pa ti vreman prepare pu fer fas a sartin konsekans kuma lisansiman, kuma represyon. Me, kan u deklans enn lagrev kumsa, u bizin fini prepar umem, sikolozikman, prepar umem moralman, dan u-mem u bizin fini pare pu fer fas a nerport ki konsekans ki kapav ena dan lagrev.

“Sirtu, sinkyeman e dernyerman, pli inportan se kimanyer asire ki travayer partisipe dan tu desizyon, e partisipe demokratikman. Se pa enn ti-poyne dimunn ki desid pu fer lagrev. Se pa enn ti-poyne dimunn ki desid pu kontinye lagrev. Se pa enn ti-poyne dimunn ki desid pu aret lagrev. Savedir, e se la ki sa bann striktir ki forme pandan lagrev-la, inportan, parski sa donn enn mwayen pu bann travayer ki pe fer lagrev, zot-mem zot deside lor derulman lagrev.

“Sa bann prinsip fondamantal, ki nu kapav konsidere kan nu get nerport ki lagrev....”

Konklizyon

Zordi sa tuzur enn gid kan klas travayer pe bizin mazinn rekur a lagrev.

Extre depi *Lagrev Ut 79* par Ram Seegobin

Atak Ramgoolam kont Sistem Pansyon

Guvernman *Lalyans Changement* finn vot *Finance Bill* Vandredi 31 Ziyet 2026. Vot inn al 55 anfafer, 6 Kont ek 5 Absan. Mazorite depite *Lalyans Changement* inn vot anfafer kontinye atak kont sistem pansyon ki ofet inn kumanse depi premye bidze 2025 Guvernman Navin Ramgoolam-Paul Béranger-Richard Duval-Ashok Subron tutswit apre so viktwar 60-0. Enn depite mazorite, depite PTr Sydney Pierre plis 5 depite Lopozisyon inn vot kont ek 5 depite ti absan dan Parlman zur vot.

Mobilizasyon Muvman Sindikal

Mobilizasyon muvmann sindikal inn kontinye depi premye atak dan bidze 2025 pu fer laz 'referans' pansyon vyeyes iniversel sorti 60-an vinn 65-an. Dezyem bidze Ramgoolam ti menas demantel pansyon vyeyes iniversel atraver trwa nuvo atak: viz pu fer laz pansyon vyeyes vinn 70-an; fer pansyon vyeyes nepli iniversel me miynz-test e al ver retir fon pansyon andeor Consolidated Fund.

Platform Sindikal ki regrup sindika sekter piblik ek sekter prive finn organize lor enn demand kler pu retablir pansyon vyeyes iniversel 60-an. Finn ena imans mobilizasyon le 11 Ziyet dan Port Louis kot manb lexeitif, delege ek manb sindika sekter piblik-prive, pansyoner ek zenn finn desann dan lari pu dimann Guvernman Ramgoolam-MMM-RA-Nouveaux Democrates return pansyon vyeyes iniversel 60-an.

Rekile?

Guvernman finn rekile me pankor met aryer lor so plan demantel welfer-steyt

Guvernman dan so Finance Akt rekile lor trwa pwin: pansyon vyeyes pu apartir 60-an me li pu

diminye par 30% kan u ariv 65-an si u pran li laz 60-an; miynz-test inn retire e desizyon lor fon pansyon pu deside apre.

Me, Guvernman Lalyans pe persiste dan so atak kont pansyon iniversel. Sa atak Guvernman Lalyans Changement, li reprezant enn atak frontal a Pakt Istorik depi Lindepandans pu asir enn pansyon vyeyes iniversel kan enn dimunn ariv laz 60-an. Pansyon vyeyes iniversel 60-an li form parti dan kondisyon travay tu travayer ki inklir seki anplwaye, seki travay informel uswa seki pena enn anplwa fix uswa pena anplwa ditu. Li kone kan li pe travay ariv laz 60-an, li garanti enn pansyon pu so vye zur.

Guvernman Lalyans inn fer laz referans pansyon sorti 60-an vinn 65-an e li usi kontenir enn menas pu pus li ziska 70-an, sa Guvernman la pe sey maske veritab atak kont klas travayer. Li pe apel sa laz pansyon enn laz referans aköz swadizan dimunn pu ena swa pran so pansyon 60-an me li pa dir so pansyon pu diminye par 30% kan li ariv laz 65-an. Seki li pe dir nu, pansyon pu varye depann si u swazir pran pansyon 60-an uswa 70-an. Sa li maske enn lot realite, buku travayer ki fer travay dir, ena problem lasante uswa lezot konsiderasyon pa pu ena swa. Zot pu oblize aksepte ki zot pansyon kupe par 30% kan zot ariv sa laz referans 65-an.

Sa napa pakt istorik PTr ti fer avek klas travayer dan lalit pu lindepandans pu garanti enn welfer-steyt kot ena drwa iniversel. Si guvernman siksesif pa finn devlop prodiksyon pu asir mintenir welfer-steyt, zordi Guvernman Lalyans pa kapav vinn pled pansyon vyeyes iniversel 60-an pa sutenab. Guvernman siksesif ansam ar Tablisman finn bangol larzan disik, konpansasyon Lerop Leta Moris ti gayne kan

aboli kota disik, inn permet tablisman konverti later agrikol an later komersyal pu fer smart-sitiz pu milyarder, detrir lanplwa dan lagrikiltir olye servi sa fon la pu fors tablisman pu diversifye dan prodiksyon manze, prezervasyon ek konservasyon lor enn gran lesel pu asir suverennte alimanter, kree travay masif, raport deviz dan lekonomi. Sa kalite devlopman ki ti pu amenn reveni dan fon Leta. Zordi Guvernman Lalyans pe swazir pu target, sible dimunn mizer e kontinye bangol larzan piblik, later, teritwar pu enn stil devlopman kot pena prodiksyon e ki pa pu kree larises pu pei me kree larises pu rant dan pos enn-de kapitalist zugader. Guvernman Lalyans pe betonn lavenir klas travayer, tu dimunn ki travay pu viv dan enn stil devlopman ki pena okenn lavenir.

So bidze inn mem mansyonn Rs 10 milyar lamone disan pu lwe Baz Diego a Larme USA ki ansam avek Israel Leta zenosider responsab agresyon milter kont Liran e Israel-USA pe kontinye zenosid sirtu dan Gaza e pe expann dan Palestinn antye, dan Liban.

Menas Kapitalist Zugader lor Fon Pansyon tuzur la

Guvernman Lalyans pe fer lekotrer kan li pe menas tir pansyon depi Consolidated Fund e met li dan enn fon separe. Sa pu ankör met an peril lekonomi pei. Guvernman pe sey kasyet deryer komite exper pu dir kimanyer pu zer sa fon pansyon la pu swadizan asir pansyon vyeyes pu pli divan. Ofet laverite deryer tusala se pu sutir sa bann zugader labank, lasirans, spekilater pu met zot grif lor fon pansyon ek investi, fer larzan avek larzan.

Finance Akt ki'nn vote pe introdwir enn seri lezot mezir, pena nanye ki pe viz pu ogmant sekirite alimanter pu ki ena

suvrennte alimenter. Sa li sirtu inportan dan enn lepok kot lagerdagresyon USA-Israel kont Liran pe trene. Deza, sa lager-la ti afekte prodiksyon fertilizan, e sa pu aksantye, ki vedir prodiksyon agrikol mondyal pu afekte. Pei ki export manze ki li plante, si so kantite vinn limite, pu prefer met anbargo, diminye ubyin mem aret exporte. Isi, nu inport plis ki 80% nu manze. Savedir pri manze pu vinn pli ser e riske pu ena peniri. Sa mank mezir riske met an-peril sekirite alimenter. Anplis, li pu diminye deviz. Anplis, li pa kree anplwa stab ki permanan.

Guvernman Ramgoolam pe kontinye permet kapitalis imobilye

bayant later agrikol. *Land Transfer Tax* ek *Registration Duty* ki ti pu sanse ogmante sorti 5% vinn 10% pu non-sitwayin ki aste imobilye delix su proze EDB kuma PDS, Smart City apartir 1 Ziyet 2026 finn disparet dan Finance Act. Setadir Land Transfer Tax ek Registration Duty pa finn ogmante pu sektor imobilye delix kuma ti promet me finn res 5%. Exsepte dan ka imobilye delix lor State Land. Tusala vedir pe riske ogmant ankor plis depandans Moris lor inportasyon manze. Li grav.

Pena prodiksyon ditu kan ankuraz proze imobilye delix kumsa. Tu seki li finn vedir se tablisman pran so later agrikol inn konverti li an-later

rezidansyel ki gonfle so valer enn sel kut, plank Smart City, IRS, PDS, IHS lorla, lerla vann li ar milyarder lor marse internasyonal. Zis Smart City tusel, san kont lezot proze imobilye delix, finn detrir 6,332 arpan later. Li byin grav.

Pri lesans inn ogmante aköz agresyon USA-Israel kont Liran. Agresyon kont Liran pe kontinye. Pri lesans diezel pa zis pu kontinye ogmante, riske ena enn peniri. Kan Moris pe siyn lakor avek Lenn, Minis Komers ek Premye Minis pe vinn dir nu “aprovizyonnnman asire”. Me, Lind limem li pena petrol me li inport so petrol depi Larisi, depi Wes Lazi. Alor dan enn sityasyon avek tu sa tansyon zeo-politik, li pa ditu sa kalite “asire” la. Si guvernman pena okenn veritab plan dirzans pu shifte nu depandans lor lesans-diesel ver lenerzi solar, eolyenn, vag ek lamer nu suverennte lenerzi menase. Sa pu asontur pu ena enn lefe kaskad lor tu sektor lekonomi ek lor pri.

Mobilizasyon membership

Kimanyer klas travayer pu pas lor lofansiv, kont-atake lor menas ekonomik ek menas zeo-politik baze lor enn program demand kler. Mobilizasyon lor enn program kler kot deza ena lakorite bizin aksantye ek vinn lor ofansiv pu fors Guvernman met aryer. Listwar Moris temwin tu progre klas travayer inn sorti depi bann gran sulevman an 1937, an 1943, an 1979. An 2004, mobilizasyon Klas Travayer atraver so lorganizasyon ansam ek Parti LALIT inn resi fer guvernman rekile lor atak kont pansyon vyeyes iniversel e welfer-steyt.

Platform Komin Sindikal deza pe mobilize. Manb LALIT lor nu sayt travay, dan nu sindika pe travay pu develop sa program komin klas travayer.

Parey kuma dirizan muvman sindikal inn konpran veritab lanze otur menas a pansyon vyeyes iniversel dan enn kontex kriz ekonomik ek zeo-politik, aster

Propozisyon LALIT pu gard pansyon iniversel 60-an e mintenir Welfer-Steyt

Anplas Atak Pansyon, LALIT propoz fason pu Guvernman lev larzan pu gard pansyon iniversel 60 an ek mintenir welfer-steyt

1. Deswit taxe seki ena!

- Taxe larises, sirtu gran fortinn.

- Tax lor larzan dan labank, kuma Bheenick ti mete (*withholding tax*, kot pran tax la depi labank direk).

- Taxe profi konpayni prive

Dayer, dan repons enn kestyon Parlmanter Ram Etwareea, nu finn al kone ki patron dwa Rs19 milyar tax, sirtu Rs15 milyar tax konpayni!

2. Prodir! Pu sulaz deviz! Pu kree anplwa! Amwayin term sa ede pu peye pu welfer-steyt!

Guvernman bizin kree prodiksyon lor *gran lesel* dan pei, sirtu dan sektor alimantasyon *debaz* (diri, may, pomdeter, zariko, ek pu dilwil, pistas ubyin fler soley). Nu pa pe koz ti-planter, sipa idroponik, me lor later, dizon 1/3 tu later *tablisman* pu manze debaz (*staples*).

3. Reklam reparasyon pu klas travayer Moris pu sistem esklavaz, premye lalwa travay dan Moris

Guvernman bizin met ka internasyonal pu purswiv Guvernman Olande, Franse ek Britanik pu domaz ki esklavaz finn kite lor klas travayer Repiblik Moris, kot laba zordi zot Guvernman reklam enn peyman imans depi konpayni prive ki finn profite depi esklavaz, e depi labank ki finn profite aköz li finn donn lonn Guvernman Britanik, par exanp, pu pey konpansasyon ar patron isi pu lafin esklavaz, lonn ki Guvernman Britanik finn finalman terminn so repeyman anver labank prive an 2015. Alor pandan 182 lane, sa konsortyom labank prive finn kareman fer larzan rantye lor ledó travayer esklav.

4. Olye Guvernman inn al mandye ‘lamone disan’ ar UK pu lwe Baz Diego ar USA, kifer Guvernman Moris pa kennsel so siynatir a sa Trete ki Parlman UK pankor siyne. Lerla Leta Moris dan dinite reklam larzan pu mank a gayne depi Guvernman Britanik ki finn ilegalman kokin Chagos depi teritwar Moris avan Lindepandans. Domaz pu UK-USA zot lokipasyon militer ilegal lor 58 banane, 1968-2026.

Devlop Chagos ansam avek popilasyon Chagosyin pu enn veritab devlopman anfaver tu dimunn dan Repiblik.

sak manb lexeitif sindika, manb delege dan sak sekter, delege sindika lor sak sayt travay bizin kapav konpran e kapav explik dan enn langaz sinp lor so sayt pu ki sak manb sindika pu asontur kapav konpran pu al explik travayer ki pa manb dan sindika ek dimunn dan so landrwa. Kumsa ki nu pu kapav batir enn veritab muvman ki pu nesaser pli divan amezir kriz ekonomik tape, amezir valer saler ek pansyon perdi so valer, amezir

azanda inperyalist pu formant konfli militer partu partu pu sey bare kont ekrulman so lanpir ekonomik ankriz.

Klas travayer so sel swa divan se organize, mobilize dan enn lalit avek tu so misk pu konstrir ver sa nuvo lemond kot ena egalite ek lazistis pu tu dimunn.

BK

Ver enn Program Mobilizasyon Klas Travayer

An Avril, enn delegasyon reprezantan 8 lorganizasyon ti al sumet enn Deklarasyon Komin Biro Premye Minis, Port-Louis. Sa Deklarasyon ki 28 lorganizasyon finn siyne regroup plis ki 100,000 manb dan Repiblik Moris.

Muvman sindikal deza ena kumansman enn program lalit pu ki klas travayer mobilize, kont-atake lor menas ekonomik ek menas zeopolitik pli divan.

Deklarasyon komin reflet enn konpreansyon komin lor linportans sa lofansiv klas travayer artikil menas ki sa ekrulman sistem ekonomik kapitalist ek so azanda militer reprezante pu dimunn ki bizin travay pu viv.

DEKLARASYON

Nu, lorganizasyon ki finn siyne anba, konfirm nu revandikasyon ki Guvernman Ramgoolam:

1. Bizin ferm baz UK-USA lor Diego Garcia! Non a servi nu teritwar dan enn lager-dagresyon,
2. Bizin rant dan ka Sid Afrik kont Israel pu zenosid kont Palestinyin, kuma Holland ek Iceland finn fek fer 12 Mars, nu zur Lindepandans, e apre ki USA-Israel finn lans lager kont Liran dan proses expann sa zenosid kont Palestinyin ek sa lager Israel kont Liban, Guvernman Ramgoolam:
3. Bizin opoz itilizasyon baz lor Diego Garcia par USA dan so lager ansam ar Israel kont Liran. Chagos li nu teritwar, ICJ fini transe, e nu, ki reprezant enn gran franz popilasyon pei, nu pa dakor ki nu pei vinn enn "belizeran" atraver furni led ar "agreser" dan enn tel lager. Agreser dan enn tel lager li komet "krim deger siprem" dapre lalwa internasyonal, e so konplis ki eberz baz militer, li egalman kupab.
4. Bizin fors patron tablisman konverti enn parti so later, viz dizon 30%, pu li plant prodwi alimanter apartir asterla, e dedye enn parti so infrastruktir pu prezerv e proses sa rekolt la. Kuma may, zariko, fler soley pu so delwil, pomdeter ek lezot manze debaz. Lager la exziz enn plan-daksyon ekonomik irzan, kuma pandan 2yem Ger Mondyal, kot lalwa ti obliz tablisman konverti later pu prodiksyon alimanter. Patron pu bizin pran travayer dapre kondisyon travay permanan. Pu Rodrig, bizin furni planter fezens, lasirans ek infrastruktir pu dilo, e ed peser ogmant pwason ki zot lapes. Bizin fors patron lotel dedye enn parti so kapital pu investi dan enn laflot bato lapes, pran peser ek marin pu travay, pu itiliz nu 2.3 milyon km. kare losean. Anmemtan, bizin akseler proze lenerzi soler ek eolyenn.

LALIT AN-AKSYON

Manif Ferm Baz Diego e kont Lakor Militer US

LALIT ti premye parti pu pran pozisyon kont lakor militer ki USA finn met presyon lor Moris pu siyne, pu atas nu lafors polisyer ar militer USA. Dabor, nu finn avoy let Premye Minis le 31 Me pu dir li bizin sispann desizyon pu siyn sa lakor-la. Li finn al delavan avek sa lakor danzere pu nu suvrennte la.

Sa lakor-la pu permet larme US ena kontrol lor sirveyans, sekirite ek data isi atraver lyin direk ar lapolis.

Lerla, le 8 Zin, ansam ar *Olive Resistance* ek CTSP, militant LALIT finn manifeste divan lanbasad USA an-konstriksyon dan Bagatelle. Manifestasyon la ti lor 3 tem: pu fermtir baz Diego, kont US so politik sutir zenosid Israel, e kont ki guvernman siyn sa lakor militer avek US.

Viktwar lor Drwa Sitwayennte

Finalman, apre 4 an lalit, 4 an mobilizasyon otur ka Lindsey Collen ti mete pu chalennj konstitisyonallite lalwa *Citizenship Act* ki ti permet Premye Minis deside tuse e san donn rezon pu ras sitwayennte kikenn ki finn gayn so sitwayennte atraver maryaz e natiralizasyon, Guvernman finn tir sa kloz-la. Ti ena mobilizasyon LALIT tule 15 fwa Lindsey ti bizin prezante Lakur Siprem. Sa finn kontribiye ver sa viktwar politik la posib. Viktwar la osi gras-a lefet ki avoka Antoine Domingue ek Jean Claude Bibi e so avwe Aisha Jeewa finn pran ka-la *pro bono*, setadir san pran enn su.

Drolman, Guvernman finn inklir sa amandman la dan enn sa 2 lalwa ki met so Bidze anviger, sipozeman aköz tu ladan konsern "finans" ubyin zafer ekonomik: *Finance Act* ek *The Economic and Financial Measure (Miscellaneous Provisions) Act*.

Li finn vinn enn lamod pu glis enn trale amandman dan lalwa ki pena nanye pu fer ar Bidze.

Enn sektor kanibal

Pandan enn tan, kan dimunn ordiner ti pe koz “lekonomi” ubyin “finans”, li ti ule dir plizumwin mem zafer. Par exanp, Minis “Finans” li tuzur okip zafer “lekonomi”, nu pa ti fer enn distinksyon ant sa 2 mo la.

Me, li enn konfizyon ki anfet zwe dan faver enn sektor kapital ki pe azir kuma enn “kanibal”, setadir li manz so prosin. Li prefer u pa truv li kuma enn sektor separe depi “lekonomi” pu maske lefet ki li pe buf lekonomi, li bif lekonomi.

Anu explike.

Dan seki apel diferan sektor *kapital*, nu gayn kapital *agrikol*, kuma plantasyon kann ek manze ubyin lelvaz. Zordi sektor ki pli benefisyé depi sa lalwa Leta Zini apel AGOA, ki patron ek Guvernman tultan pe vante, se lelvaz zako. Sa osi li tom dan sektor “agrikol” aköz li enn espes “lelvaz”.

Nu osi gayn sektor indistriyel, kot Moris so pli gran lindistri tradisyonel ti mulin kann, enn mulin par tablisman, lerla gayn lizinn “sibstitisyon inportasyon” (lizinn savon, labuzi, meb, farmasetik). Apre sa gayn lindistri lizinn zonn frans.

E, nu gayn sektor turist.

Lezot pei ena sektor minn kuma minn sarbonnter, sipa minn-dor. Moris ena konkasez, e ti ena disel lamer ki ti pe rekolte, desese, anbale, e ki tom inpe dan sa kategori la.

Tusala, prodir kiksoz itil. E, li kiksoz tanzib. U kapav trap li.

Ti osi prodir zafer itil apel “servis”, parfwa mem “servis esansyel”. Netway lari, ramas salte, prodir lalimyer ek elektrisite an zeneral, furni dilo, servis ponpye, telekom, ledikasyon ek lasante, osi byin ki sekirite sosyal, leta sivil, servis lapolis ek prizon. Li pa tanzib, me li enn servis, ki lontan Guvernman ti prodir. Ti ena departman ki pran travayer, prodir

servis pu lepep pei. Finn ena enn prosesis privatizasyon tu sa servis la, amizir proprieter “kapital” vinn voras pu nuvo sektor pu li plas so kapital, kan li pran form likid setadir larzan.

Ena enn tipti klas dimunn, byin sir apel “klas kapitalist” ki kontrol tu sa diferan sektor la. E zot lager ant-zot tultan kuma sat-lisyon, me zot lennmi prinsipal, natirelman, li sa gran lamas dimunn ki zot pran pu travay, klas travayer. Pangar travayer met latet ansam, deklar “klas kapitalist” anplis. Anfet, zot “anplis” mem. Pu zot pli an-sekirite, zot ena 2 diferan kalite ranpar, ki azir kuma amortiser, e ki anpes dimunn dan klas kapitalist res “tro expoze” politikman, mem personelman. Premye ena enn kus “travayer” extreman byin peye, e suvan, me pa tultan, li zanfandimunn dan zot prop klas. Zot fer manejer, zot. Enn kus telman byin peye, zot ariv krwar zot “burzwa”. E travayer osi ariv krwar zot “burzwa”, apel zot “mo burzwa” tu. Dezyem, e pli kle, zot ena enn “leta” ki dibut garan pu zot – kote larzan, kote lalwa, kote lide, kote represyon – e ki fer sanblan li enn “arbit” pu rezud problem. Pandan kanpayn elektoral, seki postile pu vinn dan “Guvernman”, li mem dir, re-dir, re-re-dir, li dan kote “klas travayer”, li anti-kapitalist. Ziska li eli. Parski enn eleksyon tusel pa pu buz klas burzwa, klas kapitalist, depi so plas. Pa eleksyon ki finn met li laba, e pa eleksyon ki pu tir li. Se mobilizasyon sa imans klas travayer ki travay pu li. Kuma li ti nu anset an-komin ti travay anba enn kad lalwa travay byin sever apel “esklavaz” lepok avan. E plitar nu anset an-komin ti travay anba enn lot kad legal apel “langazman”, e zordi kontiyn travay anba enn lalwa travay ki kupe lor mezir pu klas kapitalis fer so profi, setadir pu angres li e asire ki li res anplas kuma diktater lavi tulezur dan pei.

Me, seki frapan dan sa dernye 30 – 35 an, li lesiwivan: ena enn nuvo sektor kapital ki pa prodir naryin ditu – ni kiksoz tanzib, ni okenn servis itil. Li zis manz larzan – larzan prodir par travay tu sa milyon dimunn la – pu fer larzan anplis pu enn ti-poyne kapitalis. Kisannla zot ete? Sektor la apel “sektor finansye”. Ki ena ladan? Ala lalist:

Ofshor. Sa but dan sektor finansye telman nefast – ilegal ek imoral, andeor veritab taxasyon – ki li finn sey sanz so nom. Aster zot sey apel zot-mem “biznes global”. Li anglob kapital ki pe evit tax, kapital kriminel, kapital kontrebann. Li enn seri “labank” ki viv dan enn lespas ki pa “dan” okenn pei. Pei ki fer sa inklir British Virgin Islands, Laswis, Cayman Islands, Mauritius, Seychelles, Cyprus, Malt. Konpayni Amerikin ena sibsidyer ki al kasyet dan ofshor tu sa pei la, pu evit pey tax ubyin kareman trike.

Imobilye. Asterla pei kuma Moris inn al met later Repiblik Moris a-vann dan marse mondyal pu imobilye, ubyin *Real Estate*. Li form parti kapital finansye. Kan li pa likid, sa-mem kapital la kapav al dan aste-vann later, kuma enn rulman pu anmemtan fer profi, anmemtan ogmant valer u kapital, kan tu pri monte. Pu lamas dimunn, li ule dir tu sinpleman zenn pa kapav aste enn lakaz, ni lwe enn. Li tro ser, konpare ar zot reveni.

Labank. Sistem banker nepli enn servis pu lamas dimunn ni pu tipti antrepriz. Depi dernye 30 an lalwa finn sanze pu permet tu labank, osi vinn investiser dan kapitalism gembling, setadir pran risk, pu gayn gran e pu perdi gran. Seki ti arive se kan labank detayan ti liye ar investisman dan kapitalism gembling, ti gayn gran “krash” ekonomik 1929, kan tu dimunn

ti perdi tu zot kont-abank. Lerla, kumanse dan Lamerik, kot zot debat e finalman met enn lalwa, apel Glass-Steagall Act 1933, li ti ilegal pu mem konpayni furni sa 2 servis diferan la, setadir gard u kas, e al fer investisman riskan. Tu lezot pei dan sistem kapitalist ti swiv. Lerla, ariv 1999, Clinton ti re-legaliz sa pratik la, su presyon “kapital finansye” ki ti’nn kumans re-deklar mari. Alor, ti re-kumans permet labank kot nu tu gard nu kas, fer tu kalite rulman ar nu kas. Kan azut larzan lapey lafin dimwa ansam, tu patron sifte enn imans som larzan dan lame klas travayer. E zordizur, kuma nu tu kone, travayer met sa kas la dan labank. Tu nu kas pansyon, li osi, li al direk dan labank, enn rulman prive. E tu lezot pei ti swiv Lamerik. Alor, nu dan sa mem sityasyon danzere kuma avan 1929. E presipis la pa lwin.

Lasirans. Lasirans li mars ansam ar lindistri loto, ar lindistri klinik prive ek farmasetik. Li mem mars ansam zordi ar lindistri ledikasyon! Wi, kapitalist fer profi depi nu insekirite. E sak fwa koz “pansyon”, ubyin “lasante”, ubyin “ledikasyon”, nu bizin vizilan. Akoz ena kapitalist ki pe rod met zot grapin lor nu lavi.

Lezot servis sektor finansye: stok exchennj ek marse pu bond-guvernman. Ena mem enn espes lindistri zidisyer privatize, apel “**arbitrasyon**”. Tusala ansam apel “sektor finansye”, enn sektor kapital initil net.

Kle ladan, ena sistem **peyman internasyonal**. Ziska zordi, US \$, setadir dolar USA, finn servi kuma sistem peyman, ar so sistem SWIFT pu peyman enn pei ar lot, e ar so FMI ek World Bank deryer li pu asir sipremasi Dolar. Me, li nepli ena monopol total zordi. Lasinn, Lind ek Larisi fini fer laranzman ar buku pei pu fer peyman direk dan zot larzan mityel. E Lasinn pe prepare, li paret, pu re-al lor “lor” kuma garan absolli. Dolar Amerikin dan difikilte asterla, parski li finn depann lor so ezemoni, enn kote, e so flo “eternel” petro-dolar, kot tu

so “servant” dan Mwayin Oryan – so Larabi Saudit, so UAE ar so Dubai ek Abu Dhabi, so Bahrain, so Kuwait, so Qatar – ti oblize rul lindistri petrolye an “petro-dolar”, ki investi dan USA. Ena 5 trilyon Dolar investi dan USA depi sistem petro-dolar. E nu tu kone, Lamerik dan demye 30 an finn kumans sezi larzan ki garde an-Dolar – larzan Larisi, Liran, Venezwela, Liban, Nor Kore, par exanp – e sa pe pli fer lezot pei nepli ule gard Dolar USA kuma deviz iniversel. Asterla, lager Golf ki Israel ek USA finn al deklare kont Liran finn amenn destriksyon parsyel, e mem total sertin plas, sa lindistri, e fermtir sime marin pu transportasyon petrol, e dan Detrwa-Dormuz e dan Bab-el-Mandeb.

Konklizyon

Alor zordi nu ena enn lekonomi dan Repiblik Moris ki deplizanpli depandan lor sa sektor danzere dan kapital ki apel “kapital finansye”. Guvernman finn mem al kaz so minister “Plan”, ki sipozeman planifye lekonomi prodiktif, andan dan Minister Servis Finansye, ki apel “Ministry of Financial Services and Economic Planning”. Alor, Guvernman pe rod enn plan pu agrandi lekonomi, atraver enn sektor kapital, sektor finansye, ki tuy lekonomi. Sa-mem nu dir li kanibal.

Alor, remarke ki LALIT nu met lanfaz lor kimanyer Guvernman bizin fors patrona investi dan “prodiksyon”. Seki nu pe dir par sa, se aret ankuraz investisman dan sektor finansye, ki pa prodir nanyin apar larzan pu investiser. Remarke ki Guvernman trov “lindistri” kuma enn ti-minister. Li mem apel li “Ministry of Industry, SME and Cooperatives”.

Nu bizin mobilize dan nu sindika, dan nu parti, pu obliz Guvernman obliz patron, investi dan enn lindistri manze de-baz, avek so lizinn prezervasyon e transformasyon, pu ki pei la pu kapav fer fas difikilte mondyal ki ena divan. Anplas zis pleyne ki pri depi deor pe monte.

Sa vedir obliz tablisman met enn-tyer so later pu plantasyon

manze debaz, obliz lindistri lotel investi dan enn laflot bato lapes pu nu dilo lamer imans, antan ki Repiblik. Bizin Guvernman li-mem investi dan lenerzi renuvlab. Tir bond guvernman, investi dan prodiksyon lenerzi renuvlab pu nu gayn suvrennte lenerzi osi byin ki alimanter.

Bizin kal sa sektor finansye, avan li manz tu prodiksyon dan pei, kuma enn kanibal.

LC

LALIT AN AKSYON

Kestyon Later Rodrig

LALIT finn pran pozisyon pu sutenir petisyon sindika *Rodrigues Government Employees Association* (RGEA) pu dir Lasanble Rezyonal Rodrig stop bayant later atraver pran later agrikol pu fer proze lotel. Nu sutenir RGEA kan li dir later agrikol ek lakot bizin servi pu sekirite alimanter e pu protez lanvironnman plito ki bayant bon later agrikol o-detriman fermye, elver ek peser.

Lakaz Lamyant Gran-Por

Enn delegasyon abitan lakaz lamyant Cluny ek militan LALIT ti zwenn Vis-Prezidan Distrik Kawnsil Gran-Por kan zot finn gayn notis depi Distrik Kawnsil ki pu kraz zot lakaz lamyant dan 15 zur, san ena okenn plan rekonstriksyon.

Dan rankont, inzenyer Distrik Kawnsil finn dir ki sa notis kraze la, li enn lord depi Minister Administrasyon Rezyonal ek Minister Lanvironnman. Vis-Prezidan Distrik Kawnsil finn dir ki li pe sispann tu notis ki ti pu afekte tu abitan lakaz lamyant dan distrik Gran Por. Me sa “lord”-la li pu tu Distrik Kawnsil. Alor LALIT finn ekrir Minis Lozman. ki prezid Komite Inter-Ministeryel e finn fek-la dan Parlman anons ki plan ranplasman lakaz lamyant pe vini, Nu finn dir li asire ki so koleg Minis, e Administrasyon Rezyonal, e Lanvironnman respekte plan ki zot finn anonse, olye donn lord pu avoy notis zis pu kraz lakaz.

Lalwa AGOA enn menas pu suvrennte pei

Sezon re-kumans koz lor AGOA finn retorne. Dan LALIT, nu remarke ki zot pa koz biznes exportasyon “zako” buku, kan zot koz AGOA. Anu gete ki sekter ki AGOA konserne pu Moris zordizur. Nu pu truve ki par expre, patron ek Guvernman pa koz lor “zako”.

Sena Amerikin finn fek vot pu extansyon African Growth and Opportunity Act (AGOA), pu ziska Desam 2028.

AGOA, enn lalwa ki Kongre Amerikin finn vote an 2000, viz pu ofer kapitalist dan Lafrik exanpsyon tarif lor plizir prodwi exporte ver marse Leta Zini. Me, anretur ena “kondisyonalitye”, setadir “kondisyon”, atase ki fors 32 Leta Afrikin ki benefisye depi AGOA pu pa fer nanye ki al kont politik etranzer ubyin sekirite nasyonan Leta Zini. Tule-de-zan, Leta Zini cheke sipa tu pei pe respekite tu so kondisyonalitye pu desid sipa zot “elizib” u non pu konsesyon lor tarif exportasyon.

Asterla, lalwa AGOA ankor ena pu pas letap apruve par Lasam Reprezantan (House of Representatives) ek letap signatir final Prezidan Trump.

Onivo Moris, kapitalist sirtu dan sekter exportasyon textil,

disik ek zako finn met presyon lor Guvernman pu fer lobi opre administrasyon Trump pu renuvelman AGOA. Kapitalist dan sa bann sekter la finn devlop enn lintere pu fer Guvernman kurbe divan USA pu benefisye lavantaz rediksyon tarif. Zot zistifikasyon zot dir ki konsesyon tax su AGOA pu permet zot kompiyt kont lezot pei prodikter kuma Vietnam, Bangladesh ek Lasinn. Me, a ki pri? Nu suvrennte?

Alor li dan lintere burzwazi ki Guvernman aplati divan inperyalist Amerikin. Sa explik an-parti pozisyon Guvernman PT-MMM-ND-RA pu aksepte ki inperyalist Amerikin kontiyn lokipasyon ilegal Diego Garcia pu gard enn baz militer. Antretan, Guvernman pe atann avek labuzi ruz abutisman lakor avek guvernman Britanik pu sed Diego Garcia pu enn bay 99-an, an-esanz pu lamone disan.

Minis Zafer Etranzer, Ritesh Ramful finn mem oze deklare ki Moris pena resurs miner pu interes Amerikin, kuma lezot pei Afrikin ena, me sanse ena Chagos, sa enn “atu” pu Moris. Sa montre a ki pwin, ena enn Guvernman ki azir kuma payason divan inperyalis

Amerikin ek pre pu vann suvrennte pei pu lintere kapitalist.

An Avril sa lane la, LALIT finn piblikman fer apel a Premye Minis Navin Ramgoolam pu rapel Minis Ramful a-lord. Anfet apre ki sa Minis la finn al negosye dan Washington pu rod lavantaz pu patron dan kad AGOA, li finn fer enn deklarasyon lor MBC-TV komkwa pandan so vizit li finn rasir Amerikin ki Moris pa alye ni ar Lasinn, ni ar Liran! Lamerik so zafer sa? Minis Ramful finn kumans met aryer lor sa laliyn la apre kritik depi LALIT.

Asterla konsernan AGOA, ki pu arive pli divan? Prezidan Trump byin inprevizib lor so manyer li fonksyone. Li kapav rezet AGOA e tret li kuma enn lalwa “stupid” parey kuma li ti truv diyl Britanik-Moris lor Chagos kuma enn “act of great stupidity” delapar ansyin Premye Minis UK, Starmer. Si zame AGOA pase, kestyon ki poze se ki pu arive apre 2028 kan li pu re-expire? Ki proteksyon burzwazi pu rode ankor?

AGOA pe finalize dan mem moman kot minis Servis Finansye, Jyoti Jeetun, pe fer gran gran worksop lor plan Vision 2050. Ondire pu get devlopman pei pu 25-an pli divan. Li enn aberasyon ki sa Minis ki responsab Servis Finansye, li usi anmemtan ansarz “Plan”. Sa enn prev oryantasyon politik ekonomik sa guvernman ki so “Plan” prinsipal se favoriz kapitalist dan sekter finansye ki investi dan finans, lasirans, imobilye, gembling, e lezot form spekilasyon, kan tu sa kalite investisman dan larzan ki fer larzan, li anfin enn form gembling ki pa prodir nanyin, e zis gonfle enn-de “sif” inital dan kontabilite Guvernman (Get nu lartik plis andetay lor sa size dan Revi).

Apre preske de zan so manda, Guvernman pena enn veritab plan kot kapav re-oryant lekonomi pu enn devlopman pli rezilyan, kot

AGOA

Pli gro reset pu biznes li exportasyon zako ver USA

Enn sekter ki pe raport pli gro reset dan exportasyon su AGOA, se biznes elvaz ek exportasyon zako ver USA. Reset depi exportasyon zako vivan depas elzet depi totalite textil, disik ek prodwi lamer met ansam.

Anfet, premye trwa mwa 2026, finn ena 162% ogmantasyon dan reset exportasyon zako ver USA konpare mem peryod 2025. Reveni depi exportasyon zako pu sa premye trimes ti 1.45 milya Rupia pu exportasyon 3,319 zako. Sa Rs 1.45 milya reprezant plis ki 85% total exportasyon ver USA.

Telman exportasyon zako raporte anterm larzan ki konpayni *Hammerhead International Ltd* ki dan biznes elvaz ek exportasyon zako dan Moris pe purswiv pu domaz li finn sibir kan lotorite ti sezi 446 zako dan enn park Jin Fei an 2023. Li pe purswiv pu enn som Rs 8.3 milya pu lapert ki li finn sibir. Sa sif astronomik la donn nu enn lide pu sa lantrepriz ki opere inpe kasyet-kasyet. E nu pa mem sir ki sa Hammerhead International li partikilyerman gran parmi dimunn dan sa rulman la.

ena prodiksyon ki asir suvrennte alimenter ek suvrennte lenerzi. Guvernman pe plito aplik enn politik ekonomik ki pe kontiyn bayant later pei avek proze imobilye pu atir milyarder lezot pei, ki fye lor lamone lokasyon baz Diego Garcia, ki fye lor oligark ki pe sove depi lager- dagresyon Israel-USA kont Liran anretur pu

benefisye “Golden Visa”. Sa kalite linisyativ ekonomik la pe rann nu pli vilnerab dan enn lemond kot inperyalist Oksidantal an deklin e pe vinn deplizanpli dezespere.

Avek AGOA, guvernman PT-MMM-ND-RA pare pu angaz suvrennte pei pu satisfè burzwazi dan tekstil ek komers zako akurterm.

Onivo LALIT, nu pu kontiyn mobilizasyon avek klas travayer organize dan sindika ek lezot lorganizasyon klas travayer kont politik sumisyon Guvernman a kapitalist ek inperyalist Amerikinan e pu ena enn devlopman ekonomik ki anfaver lamas dimunn ek klas travayer.

RK

DAN KAD PLIS LIBERTE

Pozisyon LALIT lor Dekriminalizasyon Kanabis

LALIT finn sumet nu demand lor dekriminalizasyon kanabis ar Komite ‘National Agency for Drug Control’ (NADC) dan kad konsiltasyon nasyonal lor *‘Legalizasyon, Depenalizasyon ek Dekriminalizasyon Kanabis’* an Zin. LALIT finn amenn enn long kanpayn e nu finn pyonye dan lalit pu dekriminaliz kanabis. Nu ti kumanse an 1980, e zame finn arete. Nu finn organiz fron komin, Sart Nasyonal, depoze divan enn seri Selek Komiti e finn prodir plizir lartik ek liv. LALIT finn depi tultan kont represyon depi Leta. Divan Selek Komiti Lasanble Nasyonal 1984 lor Ladrog kan nu pe depoze enn manb komiti finn dimande kifer LALIT sel lorganizasyon ki pe vinn demontre ki abi ladrog kapav diminye par sinp kontrol sosyal olye represyon Leta?

Nu finn obzerve eleksyon apre eleksyon ki diferan parti lopozisyon finn fer kanpayn dan bann lane 1980 ek 1990 kont rezim anplas lor baz slogan dedrwat “law and order” e zot ti sikann Guvernman sortan so inkapasite kontrol ladrog. Kumsa ki gayn represyon. Kumsa ki ziska ler, personn pa pe futi remet “zeni” Mafya dan so butey enn fwa li finn kree. Ondire, gravite problem ladrog li anparti rezilta represyon mem. Li enn konsekans non-intansyone represyon kont ladrog. Li usi vre ki kan Leta Kapitalis pas lalwa represiv pu sipozeman

protez dimunn kont ladrog, alafin linstriman legal la fini par donn plis puvwar trafikant ek lapolis ar lekel zot etrwatman lye.

Dan Lalit apre plizir diskisyon dan diferan linstans parti, nu kwar ki lozikman sosyete bizin priv sa rezo koneksyon “trafikant/lapolis” depi zot siper-profi. Me sa li pu marse selman kan li form parti enn lapros konpletman olistik. Ena 4 faktor pli larz ki kontribye dan problem ladrog zordi. Sosyete kapitalis modern kree stres. Pu fer fas dimunn devlop tradisyon sosyal pu diminye sansasyon intenab langwas konstan ki pena enn lavenir sir. Pu buku zenn etidyan ubyin pu seki pe kit lekol, lavenir paret som. Zot pa an-tor. Li som mem. Byinsir, li ankor pli som si otan dimunn vinn depandan lor sibstans danzere, ilegal. Lezot zenn pe truv somaz pli divan, e anvi kit pei ale. Tusala donn sinnyal ki ena sa stres intenab la. LALIT rekonet isi kuma ayer, ena enn tradisyon pu dimunn zwenn ansam e pran enn drinnk, fim enn zwin gandy, sip enn bhang, swa zwenn enn kolek pu ris enn dam enn sigaret pu gayn 5-minit brek depi presyon konstan letid e lerla travay. U fer tusala zis pu resantre lor u-mem, pu “dekonprese”. Se sa kalite pratik rekreatif ki existe dan sosyete. Kan get statistik, preske tu dimunn dan pei aster anfaver mwins represyon, ena mem buku ki anfaver pa servi represyon ditu kont itilizater ladrog sirtu kan ena

enn ogmantasyon konsomater depi dan nu fami, dan nu landrwa, u kolek dan sayt travay. Dan enn letap tranzisyonel nu demand viz pu kas lanpriz mini-Mafya lor dimunn ki itiliz ladrog e anmemtan pu sa rezon la nu revandikasyon par expre kuver ladrog an zeneral, osi byin ki kanabis.

10 demand LALIT

1. Ki Komiser lapolis tutswit anonse, kuma Sef Lapolis Lond ti fer an 2001, ki li pa priyorite so departman pu galup deryer ninport kisannla ki ena enn tigit gandy lor li.

2. Guvernman bizin anmemtan pas lalwa pu ki li nepli ilegal pu kikenn plant ziska enn sertin kantite pye gandy pu zot konsomasyon personel, uswa pu ena enn sertin kantite dan zot posesyon. Sa mezir la pu fer pri bese drastikman, e pu liber zenn depi lyin ar mafya an antye. Kontrol sosyal kapav kumsa retabli dan sak kartye.

3. Kapav ena enn lindistri pu prodir kanabis su laysenns pu bezwin medikal e pu bezwin rekreatif. Dokter bizin lib pu preskrir medikaman abaz kanabis e tu medikaman itil, san sa imans birokrasi represif, ki amenn lefe kontrè seki pe rode.

4. Distribisyon ek lavant prodwi kanabis bizin osi su laysenns, e bizin inkliè enn tax rezonab.

5. Bizin de-taxe labyer, porter ek sid, ki kontenir mwins lalkol. Parey

kuma avan, lalkol bizin kapav konsome anba lavarang labutik ek anba pye dan plas piblik. Li bon rapel ki dan Moris bis pa rule ziska tar. Nivo lalkol pu kondire ti kapav ogmante enn to rezonab, dapre norm internasyonal. Kumsa konsomasyon lalkol su kontrol sosyal pu retablir gradyelman.

6. Tu seki depandan lor ladrog opyase bizin kapav gayn zot Metadonn uswa lezot sibstans pu dezintoksikasyon dan dispanser zot lokalite. Desantralizasyon pu permet kontrol sosyal lor seki pe atann zot medikaman.

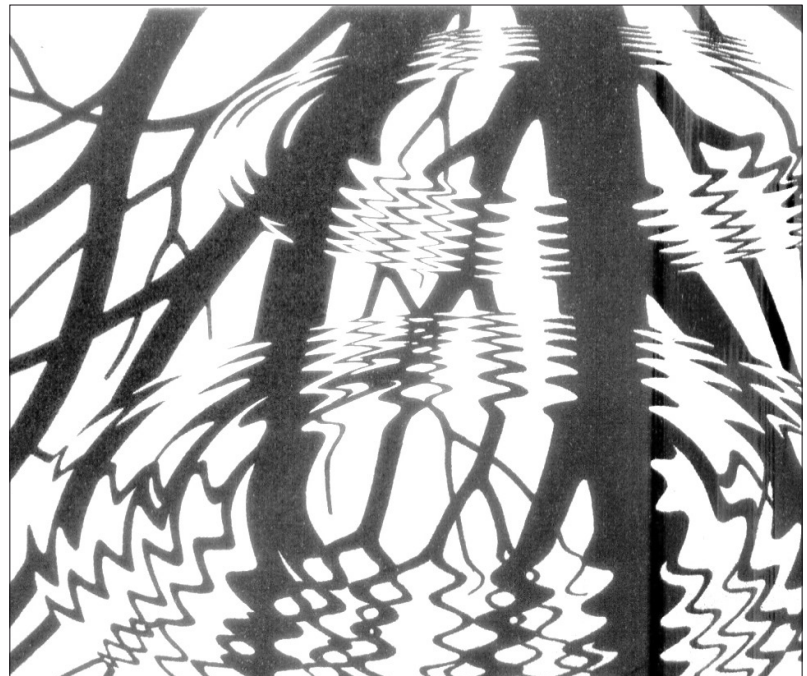
7. Institisyon piblik bizin kapav ofer pu ed dimunn ki finn vinn depandan pu ki, kan zot santi ase solid, pu travers duler dezintoksikasyon e aksyon kuraze zot prop re-abilite-asyon, anmemtan ki zot lor prosesis gayn enn travay, fer kamarad e gayn enn lozman.

8. Leta bizin fer kreasyon lindistri ki dan prodiksyon vinn so priorite, kumsa pu kree travay pu tu e asire ena lozman pu tu.

9. Bizin ankuraz dimunn zwenn lorganizasyon politik pu amenn lalit pu kree enn nuvo sosyete kot ena plis liberte, plis egalite posesyon ek reveni, plis veritab sekirite, plis lazistis ek lape zeneralize. An bref, nu bizin kree enn lemond kot nu ena enn lide ankomin enn “lavenir” pu nu tu. Li sa lespwar an-komin ki redwir stres intenab pu viv enn lavi san okenn lavenir aparann.

10. Kontrol sosyal ki marse, si Leta zis renons ar so menas vyolan, e so labirint biokratik sistem kontrol represif.

Seki nu bizin sanze se sosyete limem. E prosesis pu amenn sa sanzman la, li deza sanzman la. Dimoman nu tu, nu konstrir enn vizyon ankomin enn lavenir ki asire tu dimunn viv dan dinite – uswa omwin viz pu ena sa lavi dan dinite - lerla stres tutswit diminye. Donk, nu bizin enn lekonomi ki dan prodiksyon – pa zis viv lor reveni “rantye” atraver transaksyon

Desin Escher, Sirkas instab

imobilye real-esteyt, tranzaksyon finansye lus, fer larzan ar larzan. Nu bizin enn sosyete ki fabrik prodwi konkre, ki furni servis, egal pu tu dimunn. Tu dimunn bizin ena enn travay zot kapav fer, e anvi fer. Tu dimunn bizin asire ena enn twa lor so latet. Tu dimunn bizin kapav viv an-pe san instalasyon militer etranzer dan nu pei, inkli depi pei ki “militariz” lapolis, ki lerla kree mafya ankor pli pwisan. Ladrog li enn lefe enn sityasyon sosyal e politik, e nu denons tantativ pu fer sa problem-la paret kuma responsab pu degradasyon sosyal. Ala kuma nu liye sa politik rasyonel lor kestyon ladrog ek nu program pu enn sosyete sosyalist. Nu program li fer fas sa represyon ki zordi servi kont problem sosyal. Li liber lamas dimunn inpe depi kontrol konstan lapolis dan kartye popiler; li liber nu depi fimer gandya ki vinn informater aköz telman lapolis ena santaz lor zot. Enn politik pu dekret ilegal seki dimunn fer dan zot lavi sosyal, li danzere dan lalit pu sosyalism. E represyon, kuma listwar finn montre nu, li ranforsi Mafia, e Mafia li enn lennmi sanzman revolisyoner.

Pu lir tu argimantasyon, nu program lor ladrog ek surs referans lor lekel nu finn apiy nu propozisyon lir enn lartik dan web. Li lor nu sayt lalitmauritius.

org, e li dan seksyon NEWS 29 Zin 2026. Ena osi versyon Angle laba.

*LALIT
versyon rezime nu sumisyon, par CC*

LALIT AN AKSYON

Parti LALIT partisip dan aksyon lor pansyon

Militan LALIT ti partisip dan gran manifestasyon Platform Komin Sindikal le 11 Ziyet. Ansam ar sindika nu finn develop argiman ek demand kont plan Ramgoolam. Manb LALIT Lindsey Collen ti koz dan forum ICJM lor kestyon pansyon le 7 Ziyet. Lindsey finn osi invite lor program UPSEE TV lor kestyon pansyon.

Militan LALIT manb sindika pe kontiyn mobilize alabaz dan sakenn so sekter travay lor baz 5 pwin ki ena dan platform 28 lorganizasyon, inklir LALIT. Pansyon li parmi sa 5 pwin la.

Nu finn e pe osi fer portaport dan diferan kartye pu konpran sityasyon klas travayer pli byin, ankuraz travayer, sirtu zenn zwenn sindika e zwenn LALIT lor baz platform-la.

Travay pu batir sa mobilizasyon-la lor baz platform finn santral dan nu travay depi Zin 2026.

ANKOR ENN PA PLI PRE

Langaz Kreol dan Parlman

Kestyon itilizasyon langaz Kreol dan Parlman finn fer enn nuvo pa an avan. Dan seans Parlman Mardi 4 Ut Premye Minis Navin Ramgoolam finn prezant enn mosyon pu met enn Selek Komiti pu konsider introdiksyon Kreol pu deba dan Lasanble Nasyonal. Premye fwa depi Lindepandans ki ena enn tel mosyon e seki remakab tule 17 depite ki finn pran laparol, ki li depi parti dan guverman uswa lopoziyon, zot tu finn koz anfaver ki langaz Kreol pran so plas dan Parlman. Plizir depite finn mem fer extre zot diskur an Kreol. Sa linanimite parmi depite li enn bon siyn pu lavenir. Me nu pankor ariv destinasyon. Aster bizin asire ki itilizasyon langaz Kreol dan Parlman pu deba vinn enn realite. Bizin kontiyn gard lor azanda lalit anfaver langaz Kreol.

Dan sa Selek Komiti ena 11 parlamanter depi diferan parti dan Lalyans guvernmantal ek lopoziyon. Apre enn premye renyon Komiti la finn swazir a linanimite Vis Premye Minis Arianne Navarre-Marie kuma Prezidan. Aster zot pu etabli enn kalandriye travay pu get diferan laspe kote prosedir, teknik, ziridik, konstitisyonel ek legal pu introdri Kreol dan parlman e fixe osi rankont ar lingwis, akademik ek piblik.

Pena lobstak insirmontab

Anfet institisyon sa Selek Komiti li swiv linisyativ Spiker Shireen Aumeeruddy-Cziffra an Mars lane demyer ki ti kree enn Stiring-Komiti e finn fer enn seri rankont ar plizir lorganizasyon ek individi pu get sirtu bann lobstak ki pe frenn introdiksyon langaz Kreol dan parlman. Spiker ti prezant so rapor Premye Minis le 12 Mars sa lane la. Kabine Minis finn etidye konklizyon sa rapor la e lerla Premye Minis finn vinn

LISTWAR LALIT LI BYIN BYIN LONG

Anfet an 1922, enn Konseye Minisipal Mamode Ellam, ti oze dibute e pran laparol an Kreol dan seans Konseye Minisipalite Porlwi. Pandan 5 mwa ti ena deba dan konseye lor eski pu servi Kreol me san ki zot reysi tom dakor. Sak fwa li pran laparol, Lemer rul li “out of order”. Li persiste.

Finn ena osi plizir Depite ki finn servi fraz e mem long but diskur an Kreol pandan deba dan Parlman. An 2017, apre ki LALIT ti ekrir tu depite pu dimann zot koz Kreol kuma enn form rezistans pasiv, Allan Ganoo (Mouvement Patriotique) ti lerla fer enn bon but so diskur an Kreol ziska ki Spiker rapel li ki Kreol pankor introdri. Minis Toussaint, li osi, finn koze an Kreol ziska Spiker aret li. Parey, Joanna Bérenger, inn pran laparol an Kreol ziska Spiker Aumeeruddy aret li. Li bon osi note ki demye 15 an finn ena buku plis kestyon depi Depite tu bor politik lor size introdiksyon langaz Kreol dan Parlman.

delavan ar so mosyon pu institye sa Selek komiti la ki finn adopte a linanimite.

Pena okenn dut ki kreasyon sa Selek Komiti reprezant enn avanse ver introdiksyon Kreol dan Parlman. Selman nu pa konpran kifer odepar mem pa finn donn Selek Komiti la enn taym-frem pli kler, e mem enn dat, pu ki langaz Kreol efektivman servi dan parlman. Sirtu kan deza ena linanimite parmi tu parti dan Parlman lor sa kestyon la. Anfet le 14 Avril Premye Minis limem ti deklare dan Parlman an repons enn kestyon depite Joanna Bérenger ki li panse dele 6 mwa ki Styering-Komiti Spiker propoze pu ki Selek Komiti sumet so rekomandasyon li tro long e ki dapre li 3 mwa sifi. Li ti mem azute ki zordi pena lobstak insirmontab pu ki Kreol rant dan Parlman.

Dan so repons Premye Minis ti osi enimer progre ki finn fer pu devlopman Kreol ekrit e so itilizasyon kuma langaz opsyonel dan lekol. Li vre ki buku travay preparasyon fini fer. Par exanp enn lekip *Ledikasyon pu Travayer* (LPT) fini tradir Stennding Orderz an Kreol ki ti sumet ansyin Spiker. Apre LPT, lekip Liniversite Moris finn fer enn lot tradiksyon. Plizir

su-komite lingwist liniversite Moris finn travay lor diferan laspe teknik kuma terminoloji apropiye, transfer depi odyo ziska lekritir, tradiksyon, aprantisaz Lortograf Kreol Morisyin. Anplis li pa pu difisil sanz seksyon 49 Konstitisyon e Stennding Orderz kan ena Atorne Jeneral ek so lekip ofisye ki pe deza fer gro amandman dan Konstitisyon. Li pu apropiye pu osi amand seksyon 33(d) Konstitisyon, enn laspe retrograd ek anti demokratik politik langaz dan Parlman kot spesifye ki pu kikenn kalifye pu vinn depite li bizin konn koz e ekrir Angle.

Ena osi enn long travay ki finn fer pu devlop enn sistem koeran ekrir Kreol depi lingwist ek akademik kuma Dev Virahsawmy, Vinesh Hookoomsing, Philip Baker, Lorenz Sofi, Arnaud Carpooran e lezot. Ena osi tu sa literatir ki buku santer, ekrivin, poet finn kree. LPT finn deza prepar enn lalis piblikasyon fiksyon ek nonn-fiksyenn dan langaz Kreol ki aksesib lor websayt LALIT (lalitmauritius.org). Ena sirtu enn levantay inpresyonan text dan langaz Kreol ki LALIT, LPT, MLF, sindika e lezot lasosyasyon finn prodri. Anfet LALIT so websayt

kontenir enn nomb inportan text an Kreol Morisyin ki pena okenn lot plas. Nu pa kapav bliye osi tusa lekritir Kreol ki sirkile pandan gran muvmman demas kuma pandan revolt etidyan Me 75, dan lagrev Ut 79, mobilizasyon popiler Septam 80, muvmman All Workers e ziska zordi dan sa 2 gran manifestasyon Platform Komin Sindikal an faver pansyon iniversel. Kreol osi servi buku lor rezo sosyal. Tusa kalite mobilizasyon la finn kontribye buku pu akseptasyon Kreol ekrit e devlopman enn lekritir kreol koeran.

Alor terin finn byin debleye. Ena linanimite an faver langaz Kreol dan Parlman. Gran mazorite dimunn Moris an faver. Kuma sondaz SOFRES an 1977 ti deza montre kot 60% dimunn ti an faver servi langaz Kreol dan lekol e 2/3 dimunn ti an faver ki langaz Kreol vinn langaz ofisyel. An 2009 dapre enn lot sondaz SOFRES, 67% dimunn finn dir zot an faver ki langaz Kreol vinn lang ofisyel dan Parlman akote Angle. Donk li ti pu plis lozik donn enn dat pu ki servi langaz Kreol dan parlman kuma dizon alokazyon Lindependans an Mars 2027.

Linportans langaz Kreol dan Parlman

Ena plizir lefe pozitif e sinifikasyon istorik kan Kreol vinn enn langaz deba dan parlman.

Dabor li pu amenn plis partisipasyon dan deba parlamenter e sirtu plis presizyon dan seki pe diskite. Parski Kreol nu lang maternel. E langaz li pa zis enn mwayin komunikasyon. Li buku plis ki sa: li nu zuti natirel ar lekol nu reflesi, ar lekol nu reprezant dan nu latet tu seki andeor nu ek alinteryer nu, tu nu lemosyon, tu seki nu panse e seki nu panse lor nu prop panse. Alor depite pu pli alez pu esprim zot e avek plis konfyans, klarte ek presizyon dan zot langaz maternel. Tusa pu ede pu reos nivo deba parlamenter.

Introdiksyon Kreol pu osi etabli liberte dexpresyon dan Parlman.

Desin Banksy kont lager

Aprè 57-an lindependans li inakseptab ki alinteryer Lasanble Nasyonal depite tuzur pa kapav koz libreman dan zot lang maternel. Sa kalite vyolasyon liberte dexpresyon bizin arete. Liberte pu koz dan nu lang maternel li enn drwa. Fode pa ki langaz vinn enn baryer pu depite exprim zot lide, zot lopinyon, pu poz kestyon, fer propozisyon e kritike san restriksyon.

Li pu enn avanse pu demokrasi parski pa pu ena fraktir langaz ant seki eli ek lepep. Reprezantan lepep travay andan Parlman me langaz lepep finn res andeor. Kan depite-minis pran laparol dan Parlman zot pe koz ar lepep Repiblik Moris, ki dan so gran, gran mazorite konpran Kreol byin. Statistik ofisyel montre ki plis ki 90% servi langaz Kreol lakaz. Sirtu kan seans parlman difize andirek lor televizyon dimunn dan Repiblik Moris pu konpran byin tu lalwa pe diskite e vote, diskur bidze, kestyon depite ek repons Minis.

Lalit kontiyne

Li bon gard antet ki linstitisyon sa Selek Komiti li enn letap ver itilizasyon Kreol dan Parlman. Etan done pena enn taym-frem presi nu pa kone kan Komite la

pu sumet so rekomandasyon. Antretan nu ena pu kontiyne travay e fer presyon lor lotorite pu ki langaz Kreol dan parlman vinn enn realite e osi servi dan lezot linstitisyon Leta. Langaz Kreol, inkli dan so form ekrit, bizin pran so plas dan tu Minisipalite, dan Konsey Distrik, dan lezot linstitisyon Leta. Bizin ki Kreol vinn medyom lanseyman dan lekol pu aret fer ditor zanfan. Zordi guvernmman PT-MMM-RA-ND pe obliz zanfan Repiblik Moris aprann atraver Angle, enn lang etranzer. Aster pe mem inpoz Franse, enn dezyem lang etranzer, kuma medyom. Kan siprim langaz maternel kuma medyom dan lekol li fer ditor kognitif, intelektuel, kiltirel ek emosyonel tu zanfan kuma rapor Hearing Ledikasyon pu Travayer an 2009 finn konklir.

Tu lasosyasyon, sindika, korporativ bizin kapav gard zot minits lasosyasyon an Kreol. Parey pu tu notis leta sivil, pu zizman lakur e dan lezot departman Guvernmman.

Kumsa nu pu asire ki langaz ki pwisans kolonyal finn privelezye, Angle ek Franse, pu nepli dominn tu linstitisyon Leta. Kumsa nu pu avanse dan proses konplet dekolonizasyon pei.

AA

Prezidan Nursing Association Ram Nowzadick: Mank Ners dan Lopital

Kestyon: Dan bidze 2025, ti anons rekritman 1,000 ners, eski nu kapav kone kot inn arive avek sa desizyon la? Bidze 2026, anons rekritman 2,200 paramedikal, eski ou panse sa 2 mezir la pu rezud problem stafing?

Repons: Bidze ti anons rekritman 1,000 trainee ners lor enn peryod 2-an. Lane dernye finn rekrit 300 trainee ners. Polisi ti anons rekritman 500 treni ners an 2026 ek 200 an 2027. Malerezman aköz inkompetans nu top Direkter Lasante ek Minis limem pa finn ena enn bon planning e pa finn met anplas mezir adekwa pu formasyon. Lekol nersing pe kolaps ar zis 3 edikater ners ek 300 treni ners finn poste onivo lopital antan ki stazyer/obzervater. Rezilta seki 100 treni ners finn kite. Aster nu ena 200 reste ki pe swiv formasyon. Problem se sa gran mank infirmye, enn stafing ki res parsyel, e li pe anpire ar seki pe pran retret. Dan lane 2026 nu deza dan mwa Ut e pa finn ena okenn lezot rekritman ki pe fer. Nanye pa finn sanze. Problem stafing pe anpire. Servis pe sufer.

K: Ki solisyon ena pu atir zenn pu travay dan sektor lasante piblik?

R: Bizin amelyor kondisyon travay avek enn bon perspektiv pu karyer. Lapey pa atiran sirtu pu seki anv i zwenn servis lasante. Bizin met enn komisyon espesyalman pu travayer lasante pu reget tu, inklir kondisyon travay ek saler.

K: Kan pe ofer nuvo servis, agrandi lopital, ki potansyel nomb staf bizin pu fer sa marse?

R. Minis Lasante aktyel pe anbet popilasyon. Li pe fer minn bwi vinn minn frir par nek azut inpe siao dan minn bwi. Nek pe sanz

plak lasal a nuvo lasal spesyalize ek departman. Par egzanp, Yunit Troma ek Irzans, Ward Zeryatrik ek Sant Diabet ena mem kantite staf ek mem infrastruktiir. Pena naryin nuvo.

K: Eski ou truve ena lezot propozisyon ki kapav fer pu amelyor sistem lasante piblik?

R: Buku kitsoz kapav propoze me pena konsiltasyon ek dyalog ar tu

stakeholder sirtu sindika ki reprezant travayer. Parfwa medikaman debaz pa pe gayne dan lopital. Ena buku kitsoz kapav fer dan kur, mwayin ek long term pu relans servis ek formasyon. Sa Guvernman la pe fer tu pu pus dimunn ver servis lasante prive. Zot anv i demantel Leta Providans. Pe fer tu dan sa direksyon la.

SJ

ESKI U TI KONE?

Lasinn Ranplas USA delwin kuma “Pli Avanse” dan Ot-Teknolozi

Dan Moris, nu tuzur krwar Leta Zini ki siper-dominan dan teknolozi, anfet dan tu. Anfet sa, li enn prezize ki nepli vre depi inpe letan. Ala, laverite.

Dan Lostrali ena enn lorganizasyon apel “*Australia Strategic Policy Initiative*” (ASPI – an Kreol *Linisyativ Ostralyin pu Polisi Stratezik*) ki fer enn espes “traking” ki pei pe gayn lavans dan ki teknolozi siper-avanse.

An 2003-2007, premye letid ASPI ti fer lor 64 su-sekter dan ot-teknoloji alepok, Leta Zini ti an-avans dan 60 lor sa 64. Alor, sa lide lor dominans USA li ti tuzur vre ziska lane 2007. An 2027, Lasinn ti pli avanse dan zis 3. Zapon dan 1 su-sekter. Lezot pei pa ti figire.

Alor, dan Moris nu ti pu ena rezon ziska 20 an desela.

Me, gete pu dernye fwa ASPI pibliye so lalist su-sekter dan ot-teknoloji, e ki pei ki pli avanse. Ena pa zis 64 su-sekter asterla, me 74. Ena 10 nuvo finn bizin azute.

Alor, kan 74 su-sekter dan ot-teknoloji konpare par pei zordi,

Lasinn pli avanse: 66 lor sa 74 su-sekter

USA pli avanse: 8

Lezot pei: 0

Anfet, an 2016, ki Lasinn kumans monte fles. Sa vedit 10 an desela. Me, kote ideoloji, nu ankor par deryer, mem si depi ase letan Lasinn lwinn par divan Lamerik. Ariv sif pibliye pu 2019-23, lor 64 su-sekter dan ot-teknoloji, Lasinn ti deza an-avans avek 57 su-sekter, USA zis 7 su-sekter.

Lexanp su-sekter: bioteknolozi, akselerater AI, aprantisaz par masinn, vizyon par kompyuter, AI zenerativ, AI analitik, algorit AI, mekanik Quantum, nanoteknolozi, kominikasyon optik, kominikasyon anba-lamer, zimo dizital, blockchain, realite avanse, kompyuter ot-performans, siber-sekirite, bioteknolozi, interfas servo-kompyuter, manifaktir avanse, ipersonik, sistem otonom, batri avanse, nikleer, solar, radar, quantum/sennser/navigasyon, veykil anba-lamer, etc, etc.

LC

Ranplasman Lakaz Lamyant

Le 12 Me, Minis Lozman Shakeel Mohamed finn fer enn steytmennt dan Parlman konsernan abitan lakaz lamyant. Dan so steytmennt li finn anons ki biro statistik pu epdeyt siflor kantite lakaz lamyant existan ziska lafin mwa Me. Ziska ler, plis ki trwa mwa apre, pa finn tann nanye kot finn arive ar sa travay resansman lakaz lamyant. Li ti osi anons ki Minis Finans pu get plan finansman pu ranplasman lakaz lamyant, la usi pa finn tann nanye dan diskur bidze, ni dan intervansyon Shakeel Mohamed dan deba lor bidze. Ziska ler li pa kler ki finn arive ar sa Rs 800 milyon rupi ti vote dan bidze 2022, pu ranplas lakaz lamyant? Komye finn deza depanse ladan? Ki travay finn fer?

Parkont seki finn arive 2 semenn apre steytmennt Minis Lozman, Distrik Kawnsil Grand Port finn servi notis eviksyon kont 60 fami abitan lakaz lamyant dan Cluny. Abitan lakaz lamyant ti finn gayn enn dele 15 zur pu evakye zot lakaz, sinon notis la averti zot ki zot ena Rs 200,000 lamann ek ziska 4 an prizon.

Kan finn ena sa atak la, enn delegasyon militan LALIT dan rezyonal Curepipe-Lesid ansam abitan lakaz lamyant Cluny finn rod enn rankont avek Distrik Kawnsil.

Dan rankont ti ena dan Distrik Kawnsil Grand Port kot ti ena Vis-Prezidan, *Chief executive* ek inzenyer Distrik Kawnsil. Rajni

Lallah finn explik listorik lalit abitan lakaz lamyant ansam avek parti LALIT pu guvernan ranplas lakaz lamyant ki li finn vande avek abitan. Li finn osi explik kimanyer diferan guvernan depi 2015 finn dakor ki lakaz lamyant enn danze pu abitan, finn mem dekrir lakaz-la kuma lakaz “toxic”, finn aksepte responsabilite pu ranplas zot, me ki 11 an apre, guvernan pa finn futi ranplas okenn lakaz. Inzenyer Distrik Kawnsil finn explike ki depi 2023, Minister Lanvironnman pe sey fer Distrik Kawnsil fer abitan evakye zot lakaz. Distrik Kawnsil finn gayn direktiv depi Minister Administrasyon Rezyonal le 13 Novam 2025 pu avoy notis eviksyon a sa 60 fami la. Dan rankont la, Vis-Prezidan Distrik Kawnsil, Misye Gopy finn rasir abitan prezan ki Distrik Kawnsil pu intervenir vizavi Minister konserne pu dir zot ki pa kapav fer abitan kit zot lakaz tank ki pena lozman alternatif. Li finn dir Distrik Kawnsil pu ekrir Minister konserne pu dir zot sa.

Apre sa rankont la, LALIT finn avoy enn let Minis Lozman, ki pe prezid Komite Interministeryel dan lekel ena Minis Lanvironnman ek Minis Administrasyon Rezyonal pu dimann li pu rapel so bann kolek a-lord.

Fode pa ki guvernan PT-MMM-ND-RA kontiyn servi tu kalite pretext pu retard plan pu ranplas lakaz lamyant. Bizin tutswit kol notis ki pe anlev lakaz lamyant lor baz danze pu lasante piblik, rekonstrir dapre enn kalandriye. Kan pe rekonstrir, guvernan bizin anmemtan asire ki dimunn ena lozman tanporer ubyin enn alowens lokasyon pandan dire konstruksyon. Kumsa pu ena fason azir pli vit, e problem lakaz lamyant pa trene lor plizir lane.

RK

Resurs piblik pe servi pu akimil kapital prive

Dan lesid, abitan Leskalye finn proteste kan tablisman Savannah (setadir Omnicane ER Agri) finn ferm simin ki al Basin Karang ek Basin Pirog, kot sime la al fini ar falez lor lakot Lesid. Enn plas ki’nn servi zenerasyon apre zenerasyon par peser, fermye, abitan ek randoner. Tablisman ti ‘nn ferm sa pasaz la. Li finn uver enn lot santye apre protestasyon.

Demand abitan se ki sa santye la res lor pa zeometrik e res enn pasaz piblik.

Atraver Prezidan Vilaz zot finn dir non a nuvo santye ki Savannah inn propoze.

Dan lespas 2-3 zur Minis Lozman ek Later finn dir ki pasaz ki enn parti sime, seki al kot kremasyon, uver deswit depi Basin Karang. Li finn osi dir pu ena konsiltasyon ar tablisman pu reget Lakor 1960 ki zot ti siyne ant Guvernan ek Tablisman apre Siklonn Karol.

Nu finn truve ki, mem si enn but simin li lor pa zeometrik, e mem si abitan finn servi li depi byin byin lontan, proprieter bay riske ferm sime la, dir li finn gayn tit ‘*propriete prive*’. Me ziska ler, Minis dir ki li ena lintansyon fer amandman dan sa Lakor la pu drwa pasaz inskrir klerman e formelman, pu ki nepli depann lor aranzman informel, permisyon ponktyel dapre sirkonstans.

Dan LALIT, nu ena lintansyon get plis an-detay sa dezord ki ena otur kestyon bay later Guvernan, mem si dezord dan later gran kapitalis, li enn dezord pli irzan.

CC

Viktwar dan ka Lindsey Collen pu Demokratiz Citizenship Act

Tu lekter Revi LALIT pu rapel sa long Ka Konstitusyonel divan Lakur Siprem ki Lindsey Collen ti amene kont lalwa Guvernman Jugnauth ki permet Premye Minis ras “sitwayennte enn Morisyin dan so diskresyon absoli e san furni okenn rezon”. Tu lekter pu rapel ki nuvo Guvernman Ramgoolam ti avoy reprezantan Parke divan Lakur pu dir li ena lintansyon amand lalwa la. Kumsa ki nu manb dirizan Lindsey Collen ti aksepte retir so prose depi dan Lakur Siprem. Anfet, an zeneral li meyer ki nu reprezantan eli – dan Lasanble Nasyonal – sanz lalwa plito ki nu bizin fye lor zidisyer, enn sekter nome, pa eli. Sa pa ule dir ki ka la pa ti neseser. San ka la, pa ti pu ena sa viktwar la. Ka la, mem li divan zidisyer, aköz li ti akonpayne par enn mobilizasyon politik nu manb, e buku lezot dimunn ki finn sutenir ka, par prezans sak seans, ki finalman nu finn ranport enn viktwar kote politik.

Sanzman ti vini dan sa lalwa imans ki finn mars ansam ar Finance Act, dan lekel sanzman kote pansyon finn insere. Lot lalwa la ti regroup amandman dan par-duzenn diferan lalwa dan enn sel “lalwa furtu” apel “*The Economic and Financial Measures (Miscellaneous Provisions) Act 2026*”, ubyin “Mezir Ekonomik ek Sosyal (Sanzman Divers) Ak 2026”. Ladan but ki konsern ka Lindsey ti vinn amand *Mauritius Citizenship Act* (Ak Sitwayennte Moris). Avek sa amandman la li nepli posib pu enn Minis Linteryer, ki normalman Premye Minis, ras sitwayennte enn Morisyin par li tusel, e san mem furni rezon. *

Alor li enn viktwar.

Dan enn moman inpe tern dan lalit, pu pa dir kareman som, viktwar kumsa ena enn gran linportans. Li donn nu konfyans ki nu ena rezon, enn kote, e li gras-a mobilizasyon buku dimunn ki fini konpran lanze

ki sa lalit la ena.

Nu finn ena osi gran travay Me Antoine Domingue SC, Me Jean-Claude Bibi, ek Me Ayesha Jeewa SC, ki tu finn travay *pro bono*. Plis enn santenn diferan militan politik, sindikal, e dan muvman fam ki finn solider, semenn apre semenn pandan enn bon kat banane!

Redaksyon

*Extract from THE ECONOMIC AND FINANCIAL MEASURES (MISCELLANEOUS PROVISIONS) ACT 2026 assented to by President GOKHOOL on 12 Aug 2026

35. The Mauritius Citizenship Act is amended –

(a) in section 7, in subsection (3), by deleting the words “*in his absolute discretion and without giving any reason*”;

(b) in section 11, by repealing subsection (8). [ki dir: “*Notwithstanding subsections (5), (6) and (7), the Minister may, in his absolute discretion and without giving any reason, deprive any person of his citizenship of Mauritius, if he has reliable information and is satisfied that it is in the interest of defence, public safety or public order.*”]

PREMYE SESYON OTO-LEDIKASYON– SAMDI 12 SEPTAM

(Swit depi paz 4)

Pu ki sak sa 100,000 travayer, ki deza form parti membership enn sindika, kapav konpran e gayn lakorite pu rekrit nuvo manb sindika lor baz enn program sindika, li inportan ki ansam – tu dimunn ki krwar dan puvwar klas travayer pu pran puvwar antan ki klas – nu fer nu “oto-ledikasyon”. Sa vedir nu vinn oto-didak. Nu anseyn nu-mem lor tu size – akumanse par lor listwar nu prop lalit kuma enn klas dan Moris.

Zordi nu pe lite pu defann pansyon vyeyes kuma enn drwa iniversel kan u gayn 60 an. Dan kad lezot pwin dan program. Me, osi dan kad listwar lalit pu gayn sa pansyon la.

PREMYE SESYON OTO-LEDIKASYON

- Sistem Pansyon dan Moris – listwar lalit pu gayn pansyon.
- Esklavaz ti lalwa travay pandan 100 an pu preske tu travayer.
- Langazman ti lalwa travay pandan prosenn 100 an pu preske tu travayer.
- Esklavaz-lapey li lalwa travay zordi dan sistem kapitalist modern pu preske tu travayer.
- Sulevman modern 1937 ek 1943.
- Kan gayn “kart” pu travay antrekup 1964.
- Kas zel-saler 1971.
- Muvman lagrev zeneral Ut 79.
- Muvman lamas travayer Septam 80, pu respekte Lakor 23 Ut 1979.
- All Workers’ Conference ini tu sindika atraver zot federasyon ant 1996 e 1999.
- Kan MSM-MMM aplik miyns-testing 2003, e PT tir li an 2005.
- Kan Ramgoolam-Subron-Bérenger atak sistem pansyon iniversel 60 an, an 2025 ek 2026.
- Apre gran manifestasyon 11 Ziyet, ki defi divan klas travayer zordi?
- Ki program? Ki stratezi? Ki taktik?

Pu donn kudme dan oto-preparasyon, kontakte Lindsey Collen, lor 5 781 6256, sirtu dimunn travay dan sekter liye ar pansyon, ubyin ar lasirans prive.

Premye rawn organize konzwinntman par LALIT, Ledikasyon pu Travayer ek Muvman Liberasyon Fam. Pu prosenn rawn, nu pe invit sindika pu avoy delege, ubyin manb lexekitif ki ena lexperyans ubyin anvi aprann donn kudme fer resers ansam pu oto-ledikasyon.

Palestinn Vinn Santral

Palestinn li pei kot ena sa krim kolonyal ki pei inperyalist Oksidental inn komet zis apre Dezyem Ger Mondyal. Leta Zini, Gran Bretayn, Lalmayn, Lafrans ek lezot pei Lerop finn met dibut enn “Leta Israel” – enn koloni setler, san frontyer ni konstitisyon – lor later Palestinyin.

Tu sa pei la, UK-USA alatet, inn refiz adres problem anti-semitism dan Lerop. Zot finn prefer kree Leta Israel dan Palestinn istorik pu sey demerd zot de zot problem kominal andan zot prop pei. Kan Loksidan kontinye nye so responsabilite pu sa krim kolonyal, li al kree sa mons ki Leta Israel inn devini zordi. Leta Israel inn benefisye silans kupab, konplisite flagran, ek partnarya sere avek pei kuma USA, UK, Lalmayn pu li kontinye so lokipasyon ilegal dan Palestinn, komet krim blokis kont Gaza, komet krim deger, krim kont limanite e krim parmi tu krim: zenosid.

Zordi, apre zenosid Israel finn komet dan Gaza, kan li pe expann zenosid dan leres Palestinn, popilasyon dan Leta Zini ek dan pei Lerop inn kumans lev lavwa kont zot eli, kont zot guvernan, pu sey fer zot rann kont lor kifer zot akord Israel enn tel inpinite, kan lemond antye nu temwin krim Leta Israel pe fer. Otur 60% popilasyon dan pei Lerop ek USA pa dakor ditu avek tu sa krim Israel pe komet. Zot pe sinpatiz avek popilasyon Palestinn ki viktim sa politik inpinite, e pli pir, ki viktim seki zot prop Guvernan pe finanse, pe furni ar zarm ek lintelizans. Sa sulevman lepep finn kontribye pu fors demisyon Premye Minis Starmer dan UK. Sa sulevman lepep finn osi asir viktwar inatandi dan “praymeri” pu plizyer kandida dan eleksyon mi-manda dan USA, kandida ki pe poze lor enn platform pu kareman kondann Israel e donn sutyin Lepep Palestinn. Alor nu

pe kumans truv gro-gro felir dan inpinite Israel.

Deza ICC inn tir warant kont Premye Minis Israel Netanyahu ek ex-Minis Defans Yoav Gallant lor sarz krim deger ek krim kont limanite dan Gaza, Palestinn. Alor zordi Premye Minis Netanyahu wanted onivo internasyonal.

Deza Palestinn rekonet kuma enn “leta suverin” par 157 lor 193 pei manb dan Nasyon Zini. Deza lokipasyon militer Israel lor Palestinn (inklir WesBenk, Est Zerizalem ek Gaza) inn dekrete ilegal dan enn zizman Lakur Internasyonal Lazistis (ICJ). Lakur finn demand Israel pran so larme, so popilasyon kolon Israelyin dan tu sa koloni ilegal e tu so “pos-pre-koloni” ilegal dan Palestinn, lev pake ale.

Plizyer rapor Nasyon Zini inn kondann Israel pu tu so krim dan Palestinn.

Antretan Israel apre plis ki 1,000 zur zenosid kont popilasyon Gaza pe kontinye, Israel pe rod fer parey dan leres Palestinn setadir Wesbenk inklir Est Zerizalem.

Vag solidarite avek lepep Palestinn pandan sa zenosid inn leve dan tu so form partu dan lemond. Inklir Moris. Popilasyon lemond inn azir: manifestasyon, aksyon direk par sindika doker atraver blok bato ki sarye materyel militer ver Israel, kase-rantre-kraz zarm dan lizinn zarm Israel dan UK, kree enn muvman “enkempmennt” etidyan dan liniversite partu dan USA ek dan Lerop, siyn imans petisyon, fer deklarasyon komin, plizyer diferan kalite aksyon pu fors tu nu guvernan pu azir kont zenosid Israel-USA pe fer dan Gaza. Lepep mondyal inn dibut ar Lepep Palestinn. Tu sa aksyon la inn permet nu truve kimanyer sirtu USA ek tu so alye Oksidental finn bak Israel kote politik ek kote diplomatik.

Kan nu get sa, e kan nu gete kimanyer Prezidan Trump avek kudme tu so alye swiver inn ede pu atak sistem Nasyon Zini ek lalwa internasyonal, nu bizin mazine si PA ti ena tu sa aksyon solidarite lepep dan lemond, ki kalite dega Israel ti pu fer, e ti pu kontinye fer, dan larezyon? Presyon lepep dan USA kont zot Guvernan, ki Israel so prinsipal bayer defon e furniser zarm, pe ogmante. Lepep ule aret finans e arm Israel, pu ki nepli kapav kontinye so destriksyon dan Palestinn, dan Liban, dan Lasiri, ek lezot pei Wes Azi. Elekter Amerikin pe kumans vire. Zot finn kumans kestyonn rol finansman kanpayn kandida Demokrat ek Repiblikin par lobi Zionist Israelyin. Pre 90% eli dan Leta Zini gayn larzan ar lobi Israel. Lepep pe lev kont lefet ki Kongre pe sutenir enn politik zafer etranzer ki anfafer azanda Israel, mem kan li odetriman zot prop pei.

Tu sa bann aksyon konbine finn amenn plizyer sese-lefe dan Gaza. Sa finn diminye intansite zenosid, me Israel persiste ar so aksyon zenosider kan-mem. E, Israel pa finn kanton so krim zenosid zis dan Gaza, li finn agrandi so lespas loperasyon, li pe sey fer mem kalite destriksyon dan leres Palestinn, dan Liban, Lasiri, Lirak. Li finn sey agres Liran, me li finn al zwenn tase. Li finn fer USA swiv li dan sa agresyon la.

Zordi sa lager-dagresyon la pe menas enn lager mondyal. Ena mem danze Israel ubyin Leta Zini servi zarm nikleer. Deza Israel ek Leta Zini pe pus lekonomi mondyal ver enn presipis, amezir USA pe ser so blokis naval lor tu lepor Liran, e kan navigasyon dan Detrwa-Dormuz inn rant su kontrol Liran aköz li dan so dilo teritoryal.

BK

Israel bizin kit Palestinn

Dan *Islamabad Memorandum of Understanding* (MOU) ant United States of America ek Islamic Republic of Iran sinye le 17 Zin 2026, Pwin no. 1 dir: USA-Iran pe siyne dan sa MOU la pu tutswit e dan enn fason permanan stop tu operasyon militer lor *TU FRON*,

inklir Liban. Lakor final pu konfirm are permanan lager lor *TU FRON* inklir Liban.

Le 8 Ut, Sekreter *Supreme National Security Council* Liran Mohammad Bagher Zolghadr, klarifye 5 kondisyon pu ki Liran re-uyer Detrwa-Dormuz apre ki USA

finn vyol kondisyon dan MOU. No. 2 parmi nuvo formilasyon sink kondisyon dir USA dan enn fason permanan aret tu “lager ek agresyon” kont Liran ek lezot akter ki aliye avek Liran, e li spesifye pa zis Liban, me osi “*Palestinn, Yemen ek Lirak*”.

Eseans Elektoral dan Palestine

Eleksyon Zeneral dan Palestinn inn fixe pu 28 Novam 2026.

Hamas inn anonse li pu partisip dan eleksyon dan enn lalyans larz ki regroup tu bann lafors politik dan Palestinn. Tu diferan tandans Palestinyin, ek tu blok elektoral, inn rezet kondisyon inpoze par Mahmoud Abbas su presyon USA ek Lerop. Kondisyon politik pu partisipe se ki bizin sanse adopte enn program politik spesifik e respekse tu lakor avek Leta Israel, Leta ki pe okip Palestinn ek pe komet krim zenosid dan Gaza. Ki kalite kondisyon?

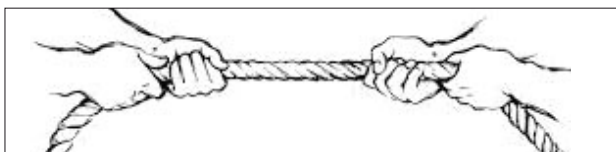
Li paret ena konsansis ver *Palestinian Central Elections Commission* ek zidisyer asire Palestinyin kapav libreman swazir zot program politik.

Malgre ki lidarsip Palestinyin su Mahmoud Abbas re-elir alatet Fatah, sa parti mazoriter dan Lotorite Palestinyin inn swazir tayming ek prosedir, san okenn konsiltasyon kuma ti fer an 2006, kan li kwar muvman rezistans dan Palestinn dan enn moman febles apre laso zenosider Israel lor Palestinn. Me, dirizan Hamas dir li enn lokazyon istorik pu sanz peyzaz politik e aret sa 20-an reyn kot desizyon lor kekyon nasyonal finn pran dan enn fason inilateral.

Dernye eleksyon zeneral Palestinn ti an 2006. Hamas, lor enn “Platform Sanzman ek Reform” ti gayn enn mazorite syez, 74 syez lor 132 ek Parti Fatah Mahmoud Abbas gayn zis 45 syez. Lerla inn gayn kasir guverman linite nasyonal Hamas-Fatah, e expilsyon Fatah dan Gaza. Hamas pran kontrol Guverman dan Gaza, tandi ki Fatah guvernen WesBenk, okipe par Israel.

Asterla, prosesis anrezistremann elekter inn fini kumanse. Tu Palestinyin ki ena 17-an u plis dan Gaza, dan WesBenk inklir Est Zerizalem pu an drwa vote. Anrezistremann kandida pu fer ant le 26 Septam ek 7 Oktob e kanpayn elektoral pu demare le 6 Novam avek eleksyon le 28 Novam 2026.

Kuma sa prosesis elektoral pu derule? Dan sa dezord, kimanyer pu epdeyt rezis elektoral, anrezistre kandida, amenn kanpayn, fer votman zur eleksyon? Li pu fer dan kondisyon byin difisil. Kimanyer pu organiz tu sa lozistik pu eleksyon kan Israel pe kontinye komet zenosid dan Palestinn e pe kontinye okipasyon militer. Enn veritab Chalennj. Nu bizin swiv sa tantativ pu retabli prosesis demokratik dan Palestinn okipe.

Board of Peace e Trump so Plan 20-Pwin pu Gaza

Sa “Board of Peace”, li ti enn plan konkakte par Trump-Netanyahu pu Israel kontinye so lokipasyon Palestinn e li enn plan pu Israel kontinye so zenosid. Li enn fars kriminel. (Get Lartik lor websayt LALIT “*Trump’s 20-Point Plan v/s Plan that Could or Should Be – Genocide Blog 77*” le 3 Oktob 2025 ki analiz sa plan kriminel la, pwin par pwin). Seki rann sa plan konkakte pli grav se Konsey Sekirite Nasyon Zini finn al donn so benediksyon sa monstrosite la.

Lerla, Ep! Dimans 16 Ut 2026, Netanyahu anonse ki Israel rezet Trump so Plan “Board of Peace”. Israel, li dir, pa pu kit Gaza tanki Hamas pa finn dezarme. Me, li larme Israel ki bizin bat retret depi so lokipasyon ilegal. Alor, aster li pe vinn kler se pa Hamas ki lasurs problem, me Leta Israel avek kriminel deger wantted Netanyahu ki veritab kupab. Tanki Israel okip Gaza ek Palestinn antye pu ena rezistans kont sa lokipasyon la. Alor pu ena lape, li sinp, Israel ek so larme bizin deor net depi dan Palestinn.

Minis Defans, Israel Katz, inn konfirme ki larme Israel pu usi kontinye res dan Liban ek Lasiri setadir prezans larme Israel pu dan Palestinn, dan Liban ek dan Lasiri, lor tu le trwa fron. Savedir, Israel finn kraz plan Trump.

Ki Trump so nuvo plan pu ete, asterla? Enn kote li dir Israel aret bombard Gaza, lot kote Premye Minis Netanyahu pe dir li pa dakor avek plan Board of Peace, li dir Larme Israel pu res dan Gaza. Eski tusala enn sarad? Eski li enn fasad pu kik plan pli divan? Ki tu sa pei swiver Trump, inklir Prezidan Lotorite Palestinyin Mahmoud Abbas, pu fer? Zot tu inn apandan?

Eski baz militer ki pu eberz “stabilisation force” avek so 200-300 solda Marokin ki Lerwa Marok pu furni pu su kontrol Larme Israel? Uswa ki? Buku kekyon res poze.

Tantativ Israel pu Kasyet Evidans so Krim Zenosid e Redesinn Map Gaza

Larme Israel inn deklans enn lope-rasyon masif pu brway, melanz e transport par milyon tonn debri, debaras li depi Gaza. Plizyer lorganizasyon drwa imin pe apel sa enn tantativ pu Israel defalke e eliminn prev krim deger. Sa lope-rasyon militer Israel, li osi form parti sa tantativ pu enn kik kalite plan pu enn manigans demografik, osi byin ki pu eliminn evidans zenosid, dapre Rapo *Euro-Med Human Rights Monitor*.

Rapo la dir ena otur 68 milyon tonn debri, espes ranplisaz apre bombardman Gaza par Israel. Li estime Israel finn deza ramase, brwaye uswa buze depi sayt 10 milyon tonn debri, kot Israel pe gard enn kontrol militer ilegal ki ekivo a 2/3 siperfisi Gaza [Get MAP lor kuvertir par deryer kote andan].

Larme Israel finn deplway enn 400 masinn lur pu ekstr, brway e transport tu seki reste dan Gaza, setadir demoli tu striktir ki tuzur existan dan Gaza. Israel pe debark debri lor apepre 100 gro kamyon tulezur, pe kit Gaza pu al dan plizyer sayt sekre dan Israel e dan WesBenk su lokipasyon militer Israel.

Israel, par sa lope-rasyon buldoz

seki reste dan Gaza, li anmemtan enn tantativ kalkile pu, an zeneral, aplati tu dan Gaza e pu detrir evidans krim ki Israel inn komet pandan so zenosid dan Gaza. Li pu osi anpes dimunn rekonet kot zot lakaz ti ete, kot sime ti pase, kot simityer ti ete.

Israel pe anpes akse enn komisyon danket indebandan, mem zurnalis indebandan rantre avan ki li fini detrir tu potansyel evidans krim par Israel. Sa reprezant enn nuvo chalennj a lord lakur ICJ dan ka Sid Afrik kont Israel lor sarz zenosid divan Lakur ICJ ansemoman mem, kot finn fini dir fode gard evidans.

Anba debri, grava ena par milye lekor dimunn tuye par Larme Israel, e kan pe buz sa debri avek zot lekor ladan, li enn destriksyon delibere

senn krim ki kontenir evidans pu pruve kimanyer larme lokipasyon inn komet krim deger, krim kont limanite e zenosid.

Euro-Med Monitor apel sa enn plan “inzenyeri irbin” ki kapav ena enn bi militer ek enn bi pu kolonize: brway ek anlev debri lor enn tel lesel masif detrir tu deкупаз rezyon/distrik, tu fondasyon lakaz e rezo larut, depuy Palestinyin de zot reper fizik seki zot ti posede ek aprofondi etnik klennzing Gaza. Li kapav enn faz enn lope-rasyon pu sey re-etablir kolonizasyon Israel dan Gaza.

93% simityer finn parsyelman detrir u konpletman detrir avek tu so listwar, form parti dan sa kanpayn refas listwar popilasyon Gaza.

BK

Desin Bangsy dan Gaza

Kestyon Parlamter lor Palestinn

Joanna Berenger le 5 Zin finn poz enn Kestyon Parlamter lor Palestinn. Li ti an de parti: enn lor relasyon diplomatik avek Israel ki pe komet Zenosid, e lot lor sutyin Leta Moris a ka Sid Afrik kont Israel lor sarz zenosid.

Swit a respons Minis Zafer Etranzer Ritesh Ramful dan Parlam, ala seki LALIT pe dimande:

Demand LALIT

1. Etan done, Lakor Oslo inn asterla kadik e sa ti rezon kifer ti akord Israel akreditasyon, e etan done Lakur Internasyonal Lazistis (ICJ) dan so zizman final finn deklar lokipasyon Palestinn inkliir Gaza ilegal, e fini truv Israel pe komet “zenosid ploizib”, LALIT dimann guverman pu kup tu relasyon diplomatik avek Leta Israel,
2. Etan done, ena enn warrant Lakur Kriminel Internasyonal kont dirizan Israel e etan done “mezir interimer” ordone par ICJ dan ka zenosid, ki Leta Moris imedyatman aret akord okenn de viza a sitwayin Israelyin, inkliir seki ena dub nasyonallite, ki ena kit lyin avek larme Israel, IDF ki pe perpetye sa “zenosid ploizib” dan Gaza.
3. Etan imans sutyin Leta ek lorganizasyon o-nivo internasyonal finn donn Leta Moris kan li met Ka Diego divan ICJ pu rekonet Chagos inkliir Diego Garcia kuma enn parti Repiblik Moris, e ki asterla definir kom tel e par ICJ, e sutyin depi Lasanble Zeneral Nasyon Zini, Moris bizin aplay pu partisip dan ka Sid Afrik kont zenosid Israel e prezant argiman su tulede, Lartik 62 ek Lartik 63 Konvansyon kont Zenosid.
4. Etan politik Moris byin kritik vizavi Israel, ki Guverman vinn explike kifer li ti retir depozisyon Moris ki ti deza figure lor taymtebel ICJ dan enn 3yem ka kont Israel lor sarz faminn li finn provoke dan Gaza.

Kot Ka Lakur (ICJ) inn Arive

Ka Leta Sid Afrik kont Leta Israel su Trete pu *Prevansyon ek Pinisyon pu Krim Zenosid*, kot finn arive? Li enn ka divan Lakur Internasyonal Lazistis ICJ.

Lord Lakur ICJ

29 Desam 2023, Leta Sid Afrik loz so aplikasyon pu ICJ demar prosedir kont Leta Israel lor sarz zenosid an vyolasyon *Trete Prevansyon ek Pinisyon pu Krim Zenosid*.

ICJ ti emet enn lord le 5 Avril 2024 kot ti fixe dedlayn 28 Oktob 2024 pu Sid Afrik fayle so Memwar ek 28 Ziyet 2025 pu Israel sumet so Kont-Memwar

Sid Afrik inn respekte so dedlayn e depoz so Memwar. Par kont Israel inn trenn lipye pu sumet so Kont-Memwar. Israel ek so Larme IDF ti tro okipe avek krim zenosid dan Gaza. Li pa inn respekte premye dedlayn 28 Ziyet 2025. Lakur inn akord li enn extansyon pu 12 Zanbye 2026 ki Israel ankor enn fwa pa finn respekte. Prezidan Lakur re-akord li ankor enn dele ziska 12 Mars 2026.

Kan Israel inn sumet so Kont-Memwar, Sid Afrik inn dimann Lakur 18 mwa pu donn replik a Israel so Kont-Memwar volimine inklir tu so anex. E azute ar volim so Kont-Memwar, Israel inn re-kestyon merit sa ka la, e inn re-kestyon eski Lakur ICJ ena ziridiksyon pu pran sa Ka Zenosid Israel dan Gaza malgre ki tulede kestyon Lakur ICJ fini statye dan so premye ruling le 26 Zanbye 2024.

Rapel ki Ruling ti dir ena “zenosid plozi”. Ruling ICJ ti ordonn Israel pu asire Larme Israel (IDF) pa komet okenn ak zenosid kont Palestinyin, setadir aret tuy Palestinyin, aret detrir mwayin sibzistans e aret antrav reproduksyon popilasyon Palestinyin dan Gaza; prevenir ek pini tu insitasyon pu komet zenosid kont popilasyon Palestinyin; deblok tu antrav pu permet led imaniter rant dan Gaza osi vit ki posib; anpes destriksyon e prezerv tu eleman ki pruv krim zenosid. Me Leta Israel ansam avek USA inn kontinye krim zenosid dan Gaza.

ICJ emet enn 2em Lord le 28 Mars 2024, fas-a menas faminn dan Gaza pu ordonn Israel pu korpere avek UN pu led imaniter nesaser kapav rantre e pu ki larme Israel pa ferm bann krosing pu antrav pasaz led imaniter ver Gaza. Israel avek bom USA, kuvertir diplomatik e politik USA finn kontinye zenosid.

ICJ emet enn 3em Lord sever le 24 Me 2024 ordonn Israel pu aret so lofansiv militer dan Rafah ki pe menas destriksyon popilasyon ek uver Krosing Rafah pu led imaniter kapav rantre e pa blok akse a investigater UN rantre dan Gaza.

Me, Israel ek so larme finn kontinye komet tu sa krim zenosid dan Gaza malgre enn sese lefe ki muvman rezistans dan Gaza, inklir Hamas, inn respekte, me ki Israel ansam avek USA finn kontinye bafwe.

An 2026, Leta Israel pe ankor kontinye so krim zenosid dan Gaza. Le 21 Me, Lakur ICJ finn ordonn sumisyon *Replik Leta Sid Afrik ek Repons Leta Israel a Replik Sid Afrik* e inn fixe dedlayn pu fayle pledwari an-ekri: 22 Novam 2027 pu replik Leta Sid Afrik; 22 Me 2029 Leta Israel donn so repons a replik Sid Afrik. Lerla ICJ pu pran enn desizyon lor kan pu fixe prosenn dat. Me, remarke sa Trete la, li konsern *prevansyon zenosid*, alor kan ka la tarde, li fasilit zenosid. Sa-mem li inportan nu pei azut so nom dan lalis kont Israel. Sak pei konte.

Pei fini fayle deklarasyon pu sutenir Sid Afrik kont Krim Zenosid Israel: Nicaragua, Kolombi, Mexiko, Chile, Bolivi, Brazil, Belize, Lespayn, Lairland, Belzik, Laoland, Island, Palestinn, Lalibi, Turki, Lezip, Namibi, Maldiv, Kiba ek Komor. Ena pei ki kareman pled anfaver Israel: USA (partner dan zenosid), Lahongri, Fiji ek Paraguay.

Leta Moris pankor pran pozisyon pu fayle so deklarasyon sutyin a Ka Sid Afrik divan ICJ. Malgre ki Navin Ramgoolam Lider PTi, Paul Bérenger Lider MMM avan eleksyon zeneral ti siyn enn petisyon pu dimann PM Jugnauth pu sutenir Ka ICJ Sid Afrik kont Israel lor sarz Krim Zenosid dan Gaza. 18 mwa inn pase depi Guvernman Lalyans Changement opuvwar, Bérenger inn kit Guvernman avan ki nu gayn kumansman enn pozisyon guvernman atraver repons Minis Ritesh Ramful a enn Kestyon Parلمانter depite Joanna Bérenger. Minis Ramful dir Guvernman Moris an Ziyet 2024 finn piblikman sutenir Ka Sid Afrik kont Israel divan ICJ e nuvo Guvernman mintenir mem pozisyon ek Guvernman atraver so lanbasad dan New York ek dan Genev pe swiv depre prosedir e kuma Moris kapav intervenir. Li pa sifi.

Eleksyon dan Israel fixe le 27 Oktob 2026

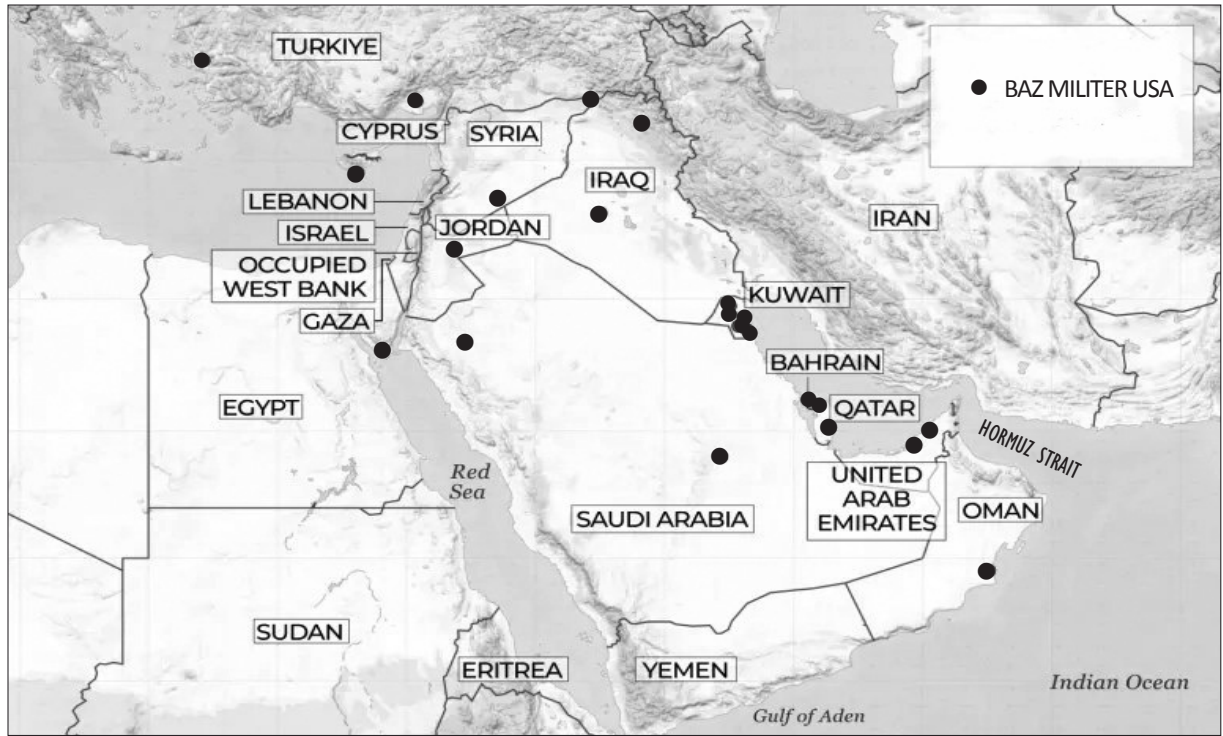
Depi finn anons dat eleksyon dan Israel, finn ena enn eskalad vyolans kolon Israelyin ar sutyin Larme IDF ek Guvernman Netanyahu. Zordi ena plis ki 700,000 nuvo kolon ki reprezant 10% popilasyon Israel ki pe res dan 150 koloni ilegal, ek 128 pos-pre-koloni dan WesBenk ek Est Zerizalem. Rapel ki koloni ilegal dan Gaza ti fini demantele an 2005.

Seki arive se Guvernman Israel finans ek mont nuvo koloni, furni kolon dan Palestinn enn bidze 5.6 milyon Dolar pu monitor, raport e res-trenn konstriksyon Palestinyin dan “Rezyon C” dan teritwar okipe, ki reprezant 60% later West Benk, dan Palestinn.

Savedir se Israel ki pe servi kamuf laz sivil pu ed so militer mintenir so lokipasyon militer dan Palestinn. Apre Israel vinn tap lestoma pu dir ki muvman rezistans dan Gaza, dan Liban, dan Liran servi sivil kuma kamuf laz. Dayer ICJ fini rann zizman pu dir Israel so lokipasyon li ilegal, Israel bizin tir so larme, so koloni ek so kolon, kit Palestinn, ale.

Alor sa eleksyon dan Israel nu bizin swiv osi, parski pu ena eskalad dan realite e dan retorik. Pu enn kampanya elektoral byin so dan Israel amezir sutyin pu Leta Israel pu diminye, vinn enn lapo sagrin. Me danze Leta Israel dan peryod kampanya elektoral vinn ankor pli grav. Alor bizin vey sa kampanya ogrin.

MAP BAZ MILITER USA DAN WES LAZI

MAP BAZ ISRAEL DAN GAZA

